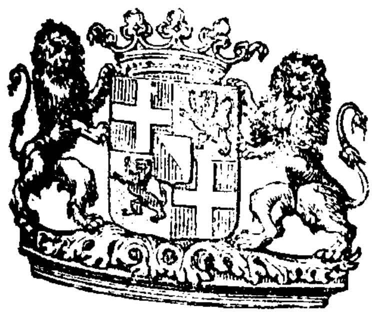
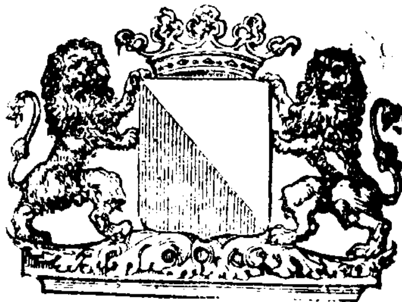
A°. 1862. N°. 7169.

ZATURDAG 9 AUGUSTUS.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

UTRECHT, Zaturdag 9 Augustus.

De loop der zaken in Zuid-Italie schijnt niet voldoende; de vraag door enkelen gesteld, of al wat er weder gebeurt, niet op nieuw een vooraf beraamd komediespel is, kan men niet toestemmend beantwoorden. 't Moge waar zijn, dat *Napoleon* voor ruim een dozijn jaren *Garibaldi* uit Rome heeft laten ontsnappen, ditmaal is er zeker verre van eene goede verhouding tusschen beiden. Wat de held van Sicilië betreft, het blijkt, dat hij zijne plannen nog niet heeft opgegeven; althans hij trekt met 3000 getrouwen naar de kust, om zich daar, zegt men, in te schepen, vervolgens in de golf van Salerno te landen en dan, waarschijnlijk met nieuwe hulptroepen versterkt, naar Rome op te rukken. De Franschen wachten hem daar echter op; maar reeds beweert men, dat de vrijwilligers met de kon. Ital. troepen handgemeen zijn geweest; voordat de opgewonden menigte verder oprukt, kon zij nu nog wel eerst tot bezinning gebragt worden. Althans het uitbarsten van een burgeroorlog in Italië, zou wel het ongelukkigst van alles wezen, en *Garibaldi* zal wel alles doen om dat te voorkomen.

De proklamatie des konings heeft algemeen goeden indruk gemaakt; men zegt, dat die eerst ter goedkeuring is gezonden aan keizer *Napoleon*. Over 't geheel klaagt men, dat *Rattazzi* te veel zich door Frankrijk laat binden, en dat zelfs in zijne wetsvoordragten de Fransche geest te veel doorstraalt. Maar er is geen ander staatsman, en dat men *Cavour* mist, gevoelt men zeer in deze moeijelijke dagen. De dagorder van den min. van oorlog, waarin gezegd wordt, dat het leger zich »nieuwen roem" zal verwerven, wordt afgekeurd. Het kan geen roem opleveren, als het leger tegen Italianen moet strijden; dat is integendeel een ongelukkige en zware pligt, dien het zou te vervullen hebben.

Het handelsverdrag tusschen Pruissen en Frankrijk gesloten, heeft aan Oostenrijk den weg afgesneden, om vooreerst in 't Tolverbond te treden. De verwijdering tusschen de hoven van Berlijn en Weenen wordt steeds grooter; men zegt, dat Oostenrijk zich daarom nader aan Frankrijk wil aansluiten. Dat *Ratazzi* thans over Venetië naar Rome zou willen is daarom te minder waarschijnlijk. Men zou, zoo denkt men, dan welligt over Konstantinopel naar Venetië gaan. De *M. Post* zegt echter, dat die togt, al wilde Italië dien doen met Frankrijk en Rusland, groote gevaren voor Italië zou kunnen medebrengen. Dat lord *Palmerston*'s orgaan van zulke plannen spreekt, is opmerkelijk. Dit blijkt er uit, dat er voordurend van alle kanten uitwegen worden gezocht tot oplossing van 't Ital. vraagstuk, die echter niet ligt te vinden zijn. Laat ons vooreerst de uitspraak van den Sphinx op den 15. Aug. afwachten.

Niettegenstaande de nieuwe jammerlijke moordaanslag te Warschau aan een groote zamenzwering moet doen denken, gaat de grootvorst voort met zijne welgezinde maatregelen. Eene nieuwe amnestie is afgekondigd. Dit bewijst, dat de grootvorst-stedehouder zich niet ligt laat ontmoedigen.

Uit Amerika zijn weder berigten, die echter geen gewag maken van eenige gebeurtenis, die het einde van den burgeroorlog kan verhaasten. De veranderde houding, die het kabinet van Washington echter in de slavenkwestie aanneemt, en het gebruik van negers kan nog als van invloed worden op den toestand. De verbroedering wordt er onmogelijk door, maar de kracht van het Noorden aanmerkelijk grooter, als het geheel met de slavernij breekt.

De sinds gisteren ontvangen **Telegrafische depeches** laten wij hieronder volgen:

Vera-Cruz, 17 Julij. De Mexikanen hebben eene vruchtelooze poging gedaan om de Franschen uit Orizaba te verdrijven. De weg naar die stad is thans open.

Nieuw-York, 29 *Julij.* Generaal *Pope* (van de Noordelijken) is met 60,000 man tot in Virginie verder opgerukt.

Generaal *Ewell* (van de Zuidelijken) rukt met 30,000 man op Gordonsville aan.

Men verzekert dat de Nashville eene der Zuidelijke havens is binnengeloopen, met 22 stukken geschut aan boord, die door eenige Engelsche kooplieden aan de Zuidelijken waren aangeboden.

30 *Julij.* De Zuidelijken hebben te Richmond weder versterking ontvangen. Hunne voornaamste strijdkrachten zijn thans gekoncentreerd tusschen de rivieren James en Appouattox en te Richmond. Een hunner korpsen heeft te Missouri tegen de Noordelijken de nederlaag geleden.

Konstantinopel, Donderdag. *Dost Mahomed* heeft Furrah heroverd en na er garnizoen te hebben gelaten, is hij tegen den vijand opgerukt. Herat heeft versterking gekregen.

Turijn, Donderdag. Een telegram uit Venetië meldt dat de (Oostenrijksche) minister van marine last heeft gegeven tot het afdanken van 500 zeelieden, tot staking der buitengewone werkzaamheden in het tuighuis en tot ontwapening van eenige schepen. Twee van proviand voorziene stoomschepen, die afgezonden waren in de rigting naar Alexandrië, zijn naar Pola gezonden, en hunne bemanning is in de kazernen gekonsigneerd. Voorts zou de aanvang van den bouw der nieuwe vestingwerken van Venetië uitgesteld zijn.

Ragusa, Vrijdag. Het verlies, door de Turken in het laatste gevecht geleden, is enorm. De Tursche troepen hebben zich te Zabljak vereenigd, ten einde zich te reorganiseren. Alle Montenegrijnen, grijsaards, vrouwen en kinderen, namen deel aan den strijd.

Petersburg, Vrijdag. De staatsbank heeft besloten den prijs der edele metalen elke maand met 1 pCt. te verlagen, tot Jan. 1863, als wanneer halve imperialen 546 en zilveren roebels 106 zullen doen. Een verdere verlaging zal volgen.

Warschau, Vrijdag. De misdadiger, die op graaf *Wielopolski* geschoten heeft, is een lithograaf, genaamd *Louis Yryll.*

Warschau, Vrijdag. Bij gelegenheid der verjaring van de keizerin en den doop van den jongen grootvorst, verscheen in een extra blad van de *Dziennik* eene lijst, waarop 114 veroordeelden zijn vermeld, die algeheele kwijtschelding van straf hebben erlangd, en 7 die vermindering van hun straftijd hebben gekregen.

Turijn, Vrijdag. De *Monarchia Nazionale* zegt dat, naar het schijnt, de bewegingen van *Garibaldi* geen bepaald doel hebben, daar een gedeelte naar Lescara optrekt. Het korps vrijwilligers is ongeveer 3000 man sterk, doch dit aantal vermindert dagelijks. Geheel Sicilië verkeert in rust.

Turin, Vrijdag. De *Discussione* meldt, dat benden vrijwilligers, op weg naar Girgenti, door *Carrao Bentivegni* aangevoerd, door koninklijke troepen ontmoet zijn, en nadat eenige geweerschoten gelost waren zich aan land begeven hebben. Het scheen dat eenigen gekwetst zijn.

De afgevaardigden *Nicotera* en *Micelli* zouden bij *Garibaldi* zijn.

Uit Napels wordt gemeld, dat mgr. *Cenatiempo* en zijne medepligtigen tot 10-jarigen dwangarbeid veroordeeld zijn.

Berlijn, Vrijdag. Het antwoord van graaf *Bernstorff* op de Oostenrijksche dépèche van 26 Julij, betreffende Oostenrijks opname in het Tolverbond, is Woensdag ll. naar Weenen gezonden. Pruissen wil zich in geene onderhandelingen daarover inlaten, alvorens het traktaat met Frankrijk door de goedkeuring van al de staten van het Tolverbond verzekerd is.

Parijs, Vrijdag. Het *Journ. de France* deelt onder zijne Ital. berigten mede, dat *Garibaldi* den 4. dezer een krijgsraad te Cefano heeft gehouden, waarin besloten is, om, in weêrwil van de vertoogen uit Turijn, een aanslag op Rome te wagen, zijnde daartoe reeds 6000 vrijwilligers aangenomen, terwijl er tevens gelden uit Londen zijn ontvangen.

Onder dezelfde rubriek bevat het blad een tweede berigt, meldende, dat *Garibaldi* twee groote koopvaardijschepen heeft bevracht, en dat er plan was gemaakt om in de golf van Salerno te landen, alwaar alsdan een versterkingskorps zou gereed staan, om gezamenlijk met de aangekomenen naar de Rom. staten op te rukken.

Marseille, Vrijdag. Uit Rome wordt van den 5. dezer berigt: De Fransche troepen hebben Ceprano het eerste spoorweg-station op den weg van Rome naar de Napelsche grenzen, op nieuw bezet. De heer *de Montebello* heeft de pauselijke troepen gelast zich in geen afzonderlijk gevecht in te laten. Talrijke balen met roode kielen zijn in de pauselijke Staten ingevoerd. Eenige personen zijn gearresteerd. Onder de jongelieden te Napels heerscht zekere agitatie, maar streng toezigt verhindert de inscheping naar Sicilië.

Triest, Donderdag.

Volgens berigten uit Athene van den 2. is de letterkundige *Dragumi* benoemd tot min. van buitenl. zaken en van 's konings huis.

Turijn, Vrijdag.

Men leest in het officiële dagblad: Het schijnt, dat de vrijwilligers van *Garibaldi* zich naar Messina begeven in plaats van naar Palermo. Zij zijn 3000 in getal, verdeeld in drie kolonnen. Eene kolonne blijft zich in de rigting van Sciarra bewegen. *Garibaldi* leidt de tweede; de derde volgt denzelfden weg.

In de Kamer heeft *Ratazzi* gezegd, dat het gerucht eener ontmoeting tusschen troepen en Garibaldisten nabij Girgenti, bij welke gelegenheid den vrijwilligers 50 geweren waren ontnomen, nog niet officiëel bevestigd is.

Berlijn, Vrijdag.

In de budgets-komm. heeft de regerings-kommissaris verklaard, dat de bekende schriftelijke verklaring gegeven was door den minister van oorlog in overleg met dien van financiën; hij wist niet of zij in den ministerraad behandeld was. — De voor de 4. kompagniën der pionier-bataillons verlangde 23000 thlr. werden met groote meerderheid verworpen.

— Z. M. heeft benoemd: tot ontv. der dir. belast. en akz. te Beverwijk c. a., de heer *A. J. H. van den Bosch*, thans te Tholen c. a; te Hijum, de heer *H. de Bosson*, thans te Wieringerwaard en in dienst plaats de heer *R. D. van Wageningen*, surn. te Leeuwarden; tot direkt. der reg. en dom. voor de prov. Zeeland, de heer *Q. C. Collard*, thans insp. der reg. en dom. 1. kl.; tot advis. voor wis-, nat.- en scheik. zaken bij het dep. van fin., dr. *J. W. Gunning*, lect. in de scheik. aan de Utr. hooges.; — ingetr. op zijn verz., de ben. van jhr. *J. Stern*, insp. der reg. en dom. 1. kl., tot dir. der reg. en dom. voor de prov. Zeeland; — eerv. ontsl. als adv. in scheik. zaken bij het depart. van financ., dr. *G. H. Muller.*

— Ingevolge art. 11 van het reglement voor het koninklijk instituut voor de marine te Willemsoord en overeenkomstig het, door de kommissie voor het afnemen van het examen ingediend proces-verbaal van rangschikking, zijn door den minister van marine, met den eersten Oktober aanstaande, benoemd tot adelborsten der 3. kl. bij voormeld instituut, de navolgende jongelingen, in alphabetische orde gesteld, als: H C. Achenbach, N. W. van Ammers, J. H. Beucker Andreae, W. A. Buitendijk, M. Brieve, J. W. Groenemeijer, L. Haremaker, B. T. W. van Hasselt, E. D. Kits van Heijningen, E. Kempe, P. H. Ledeboer, K. T. Meinesz, R. C. van der Meulen, G. A van der Mieden, L. P. D. Op ten Noort, C. R. A. van Ossenbruggen, A. G. J. van Plettenberg, P. H. Prager, N. J. van Renterghem, L. C. Rovers, A. E. Arkenbout Schokker, W. M. J. Visser, E. Voetelink, F. G. Volcke en J. H. Wouters.

:— Z. K. H. de prins *van Oranje* is gister morgen uit de residentie naar Millingen vertrokken, om het opperbevel over de aldaar kamperende troepen op zich te nemen.

---

§ — Betrekkelijk het wetsontwerp tot daarstelling van een *kanaal door Holland op zijn smalst en de verbetering van den waterweg van Rotterdam naar zee* ziet een zeer uitgebreid voorloopig verslag van de Tweede Kamer het licht, waaraan wij de volgende hoofdpunten ontleenen.

Het denkbeeld om zulke kostbare werken in één wet te vereenigen vond tegenstand bij een groot aantal leden, daar de vrijheid van stemmen daardoor belemmerd wordt en men hierdoor den schijn op zich laadt van stemmen voor het eene werk te willen winnen door het andere er aan te verbinden. Andere leden vereenigden zich met die zamensmelting. — Een aantal leden achtten uit een financiëel oogpunt de voorgenomen opeenstapeling van groote werken in strijd met de lessen eener wijze behoedzaamheid. Het kwam hun vreemd voor, dat de regering slechts de verzekering gaf, dat de uitgaaf der twee eerste jaren zou kunnen bestreden worden; ook voor de toekomst drong men op nadere inlichtingen aan. Daarentegen beschouwden anderen deze werken als een nationaal belang, waarvan de uitgaven wel groot maar toch te overzien waren. Deze laatste

meening werd echter wat het kanaal door Holland op zijn smalst betreft, door vele leden ernstig bestreden, en ofschoon de kosten voor den waterweg van Rotterdam naar zee beter te berekenen waren, verklaarden die leden er zich toch tegen, dat die geheele uitgave ten laste van den staat zou gebragt worden, zonder eenige bijdrage van de meer onmiddellijk belanghebbenden. Men wees op bijdrage, welke Rotterdam en Schiedam zouden behooren te verleenen. Na het voorbeeld door Amsterdam gegeven, had de weigering van Rotterdam betrekkelijk zoodanige bijdrage iets stuitends, te meer daar de voorgenomen werken met geheele ontheffing van scheepvaartregten gepaard zouden gaan. Een nagenoeg even groot aantal leden oordeelde het integendeel onbillijk, van Rotterdam eene bijdrage te vorderen voor een werk, dat niet van plaatselijk belang kon geacht worden. — Verreweg de meeste leden wenschten behoorlijk te worden ingelicht aangaande den aanleg van nieuwe defensiewerken, waartoe door deze werken de noodzakelijkheid zou ontstaan; de regering toch had verzuimd de kosten daarvan, zelfs bij benadering, mede te deelen.

Omtrent de noodzakelijkheid, uitvoerbaarheid en voorgestelde wijze van aanleg en behartiging werden in de sektiën een groot aantal vragen geopperd, waarom rent men nad re ophelderingen van de regering te gemoet ziet.

Daarna werd de vraag behandeld of de doorgraving van Holland op zijn smalst op staatskosten moest worden uitgevoerd, dan wel of het wenschelijker ware, dit werk bij koncessie ter uitvoering aan partikulieren over te laten. Omtrent dit punt waren de meeningen der onderscheidene leden zeer verdeeld. De nu verleende koncessie lokte een groot aantal bedenkingen uit.

Wat de uitvoerbaarheid betreft was men over 't algemeen veel gunstiger voor den waterweg van Rotterdam naar zee gestemd. Men achtte de zaak echter vrij algemeen ook uit een technisch oogpunt nog niet genoegzaam toegelicht.

— De ontvangen Java-berigten loopen tot 29 Junij. De te Batavia aangekomen schepen waren: Amalia Augusta, Trijntje Fenna en Henriette Maria, van Amsterdam; en Noach, Maarten van Rossem, beide van Rotterdam.

— Men verneemt dat Zr. M. stoomschip **Cycloop** en de transport-schoener **Frans Naerebout** tot het vroeger medegedeelde doel, (het zenden van officieren der marine tot het bezoeken der Engelsche marine-etablissementen, en het in gelegenheid stellen van ambtenaren om de Londensche tentoonstelling te bezoeken), den 11. dezer de reeden van Willemsoord en Vlissingen zullen verlaten, om gedurende 12 dagen op den Theems te blijven vertoeven.

Een 9tal zeeofficieren gaat met de Naerebout naar Engeland.

— Te Hoorn is men zeer ingenomen met het bezoek, dat de **Urania** en **Ternate** er elke week, gedurende den oefeningstogt der adelborsten in de Zuiderzee brengen, daar dat bezoek veel levendigheid aanbrengt en 't gedrag der jeugdige zeelieden allerloffelijkst is.

*— Men klaagt er over, dat de snelvarende stoomboot de **Zwaluw** van Zwolle op Amsterdam ter wille van de Zwolsche maatsch. in haar vaart wordt bemoeijelijkt. Zoo wordt voor »de **Zwaluw**" een afsluitingsketen bij Kraggenburg op het Zwolsche Diep gespannen, zoodat daar de boot moet stil liggen, om den diepgang der boot te meten, volgens de onlangs nieuw ingevoerde tolheffing op genoemd Diep, ofschoon de maatstaf op geheel onjuiste en partijdige gronden berust. Den 6. dezer werd de **Zwaluw** niet alleen door den afsluitingsketen stil gehouden, maar er kwamen bij de meters van den diepgang ook rijksveldwachters met geladen geweren op de boot, die eenige zenuwachtige dames veel schrik op het lijf joegen; de kapitein werd beboet, wegens te grooten diepgang; het zeer talrijk publiek op de boot hield de geheele handelwijze voor uiterst onbillijk en men achtte het wenschelijk, dat de regering met de zaak bekend werd.

— In den gemeenteraad van Amsterdam, die na twee malen vergeefs bijeengekomen te zijn, thans 20 leden telde, is eene missive ter sprake gekomen van de plaats. komm. van geneesk. toevoorzigt, die zich beklaagt, dat Burg. en Weth. den 28. Mei eene kennisgeving hebben uitgevaardigd, waarbij de inwoners zijn gewaarschuwd tegen het gebruik van koemelk, met raadgeving de melk vóór 't gebruik te koken. Het was der kommissie gebleken, dat de tongblaar toen veel minder hevig was dan vroeger, terwijl de vrees voor 't gebruik der melk overdreven was; de koeijen aan tongblaar lijdende, geven bijna geen melk en verdachte melk zou er dus wel niet veel worden aangevoerd. De komm. wenschte, dat bij nadere kennisgeving de rust in de gemoederen hersteld werd. Burg. en Weth. zich beroepende op de verklaring der keurmeesters, hadden dit niet wenschelijk geacht. Er was verschil ontstaan over de vraag, of de plaatsel. komm. van geneesk. [illegible] deze niet had moeten worden gehoord. [illegible] Weth. meenden gedaan te hebben wat behoorde [illegible] nog niet op de kennisgeving te moeten terug [illegible]nen.

De plaa[illegible] komm. gaf van dit alles in een schrijven aan den raad verslag, omdat zij van den raad haar mandaat had bekomen, en zij den schijn van zich wilde afwenden, dat zij de haar toevertrouwde belangen niet behoorlijk had behartigd.

De Burg. meende echter, dat deze zaak niet van de kompetentie van den raad was, en is men dus na de lezing en eene korte toelichting tot de orde van den dag overgegaan.

Door den raad is aangenomen de bloemenmarkt op den singel te doen blijven.

— In den Rotterd. raad is bekend gemaakt, dat het onderwijs in de lat. taal op het Erasmiaansch gijmnasium aldaar bij de 2. afd. is afgeschaft, en vervangen door onderwijs in de moderne talen voor hen, die niet naar een Hoogeschool gaan. — Om ook handelswetenschappen te doen aanleeren, daarmede wilde men nog wachten tot de wet op 't middelbaar onderwijs gereed was.

— Door het Provinciaal Kerkbestuur van Utrecht, zijn de heeren *C. M. K. Fraser* en *C. de Holl*, na afgelegd examen, toegelaten als proponenten.

*— Morgen ochtend, half tien, zal de predikbeurt in de Domkerk worden waargenomen door den heer *J. Eigeman* pred. te Oud-Loosdrecht; in de Nikolaikerk door den heer *H. Antink* pred. te Hoogkarspel; bij de Evang. Lutherschen door den heer *A. A. Beudeker*, pred. te Edam; en bij de Remonstrant. Gereform. door den heer *S. Slotemaker* pred. te Kruisland. Dingsdagmorgen ten half 10 ure treedt ds. *Creutzberg* van Zeyst in de Buur-, en Woensdagavond half zes ds. *Rutgers* van Soesterberg in de Domkerk op.

— Een der voornaamste landbouwers te Wonseradeel, gelezen hebbende, dat het gebruik van koolteer aanbevolen wordt, als middel tegen schadelijk gedierte in het veld, inzonderheid slakken, meent daartegen te moeten inbrengen, dat die handelwijze, hoezeer uitvoerbaar in tuinen van kleineren omvang, toch niet best is aan te wenden bij den veldbouw, die zich over vele bunders uitstrekt. Daarom raadt hij aan, het land met gewone metselkalk te bestrooijen, eene manier, waarbij hij steeds baat heeft gevonden. Men neemt 5 zak op het bunder en bestrooit daarmede het veld, nadat het geregend heeft, of ook wel vóór het opkomen van de zon, als er veel daauw is gevallen. *Amst. Ct.*

— Niettegenstaande den geringeren aanvoer van fabriekgoederen heeft 't kanaal van Almelo op Zwolle in de laatste maanden *f* 5000 meer opgebragt dan in 't vorig jaar.

— Met de west- en zuidweste winden zijn er te Ammerstol in de laatste 8 dagen 303 zalmtjes gevangen, die à 70 tot 85 ct. de 5 ons gretig van de hand gingen.

*— Uit Luxemburg wordt gemeld, dat uit het ingesteld onderzoek, in zake het dooden van een kommies door een schildwacht, volgt, dat eerstgenoemde en een ander, die hem vergezelde, de oorzaak van het gebeurde zijn. De vriend van den kommies pakte van achter het geweer van den schildwacht, en toen deze zich omkeerde om het los te wringen, sloeg de kommies hem herhaaldelijk met een zwaren stok op de borst. De schildwacht verklaarde nu beiden voor arrestanten, doch zij zetten het op een loopen, en eerst na twee malen halt geroepen en gewaarschuwd te hebben schoot hij, om hunne verdere vlugt te beletten, doch met het ongelukkig gevolg, dat de kommies gedood werd. De ander is nog niet gevonden. Met het oog op den bedaarden aard en het omzigtig en goed gedrag van den schildwacht, heeft men geen reden om aan zijne mededeelingen te twijfelen.

— Te Loosdrecht zijn Woensdag, door den rijksveldwachter, 5 militairen gearresteerd, die uit het hospitaal der strafdivisie te Naarden waren gedeserteerd.

— Te Dwingelo zijn 2 broers, een van 17 en een van 9 jaar, bij 't zwemmen in een kolk geraakt en verdronken.

— Het gezin van den bleeker *Leenen* aan de Uileboomen te 's Hage, ten getale van 13, werd Dingsdag ongesteld door het gebruik van eten, dat in een koperen ketel was bewaard. De ongestelden worden beter, maar de moeder van een der meisjes is tengevolge van de schrik aan eene beroerte overleden.

— Dezer dagen overleed te Sleen een jongeling, de laatstovergeblevene van, een aan de tering uitgestorven gezin. Toen de erfgenamen den rijken buit wilden deelen gaven zij hunne verwondering te kennen, dat er zoo weinig gereed geld gevonden was. De eerlijke dienstmaagd wees hun toen op twee losse tegels onder de kast, welke zij moesten opligten. Daaronder vonden zij een Keulschen pot in de aarde begraven, met eenige duizenden guldens aan goud en zilver. *H.*

— Gedurende het scherpschuttersfeest te Frankfort zijn op het schietterrein 63,211 fleschen wijn gebruikt.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 8 Aug. 1.53 El + AP. 8,48. Gev. 6 d.
Rijnhoogte te Keulen 6 Aug. 7 v. 3 dm.

TURIJN, 5 Augustus.

Het gerucht, dat de proklamatie des konings is afgekondigd naar aanleiding eener nota van den Franschen minister van buitenl. zaken, waarin ons kabinet verantwoordelijk werd gesteld voor de handelingen van *Garibaldi*, is onjuist. De regering heeft geene nota in dien geest ontvangen. Integendeel, de heer *Thouvenel* heeft haar zelfs geluk gewenscht met de houding, door haar aangenomen om de expeditie te beletten. Het doel der proklamatie was, den jongelieden de oogen te openen. Zij toch waren door de aktiepartij om den tuin geleid en met illussiën vervuld; zoo was hun diets gemaakt, dat de regering met *Garibaldi* éene lijn trok, gelijk in 1860, of wel, dat de koning en *Garibaldi* het zeer goed eens waren en men zich aan het ministerie niet moest storen.

Uit Rome schrijft men van den 20. Julij: De eerste oneenigheden tusschen de Fransche troepen en die van den paus zijn uitgebroken den dag, dat de paus den eersten steen legde voor de kazerne in het kamp der Pretorianen en sedert hebben zij een zoo ernstig karakter aangenomen, dat *de Mérode* het raadzaam geoordeeld heeft, een bat. zouaven naar Marino te verplaatsen. De vijandige gezindheid bleef echter aanhouden en toen, nog onlangs, eene Fransche en eene Romeinsche patrouille elkaâr ontmoetten, begonnen zij met elkander te beleedigen, en eindigden met de wapenen tegen elkaâr te gebruiken. — Van de houding en den toon, door de Fransche militaire overheden aangenomen, kan tegenover de Romeinsche het volgende een denkbeeld geven: de Franschen willen in alle twisten en botsingen tusschen de troepen, de Rom. soldaten laten teregt staan voor Fransche krijgsraden, hoewel het pauselijk leger in de disciplinaire kwestien niet aan *Montebello* onderworpen is, en deze slechts het regt heeft er over te beschikken, om posten of patrouilles te verdubbelen, als hij vreest voor de demonstratiën, of om, naar aanleiding van onrustbarende geruchten, een regement te verplaatsen.

WEENEN, 6 Augustus.

Men verneemt, dat de onderhandelingen, gevoerd om Oostenrijk te bewegen tot de erkenning van Italië, wel van Frankrijk uitgegaan, maar toch door Engeland krachtig ondersteund zijn. Door laatstgenoemde mogendheid was er vooral op gewezen, dat die erkenning reeds daarom als een waarborg voor den vrede te beschouwen was, wijl de definitieve oplossing langs diplomatieken weg, der Ital. kwestie er bepaald door bevorderd moest worden. Ons kabinet heeft echter geantwoord, dat het niet tot de erkenning kon overgaan, zoolang men niet voldoende waarborgen had, dat de Italiaansche regering hare plannen omtrent Venetië opgeeft.

Uit Pesth schrijft men dat er waarschijnlijk weder belangrijke onderhandelingen gevoerd worden, betrekking hebbende op den Hongaarschen landdag. *Frans II* heeft voor 1.400.000 fl. een landgoed in Hongarije aangekocht.

Te Hermanstadt is dezer dagen een kapellaan veroordeeld tot 14 dagen arrest, de kosten der procedure en eene schadeloosstelling van 83 fl., te betalen aan de moeder van het kind, dat hij bij de katechisatie derwijze met zijn wandelstok heeft geslagen, dat het binnen drie dagen aan de gevolgen van den slag is gestorven.

Uit Larissa wordt gemeld, dat een bende roovers den 13. Julij zich in Livadia heeft vertoond, terwijl de boeren op het veld waren. Zij eischten hier en daar leeftogt en namen, na den schoolmeester 3000 piasters te hebben afgezet, de 150 kinderen mede, zeggende, dat zij binnen 3 uur 100,000 piasters losgeld moesten hebben, of dat zij anders de kleinen zouden ter dood brengen. 8 Gendarmen hadden de roovers nog wel vervolgd, maar moesten wijken, na een man te hebben gedood, die, door zijne medeschuldigen onkenbaar gemaakt, werd achtergelaten. Toen de dorpbewoners met hun losprijs kwamen, hadden de roovers reeds 3 kinderen gedood, omdat de gestelde termijn verstreken was. Later zijn 4 der roovers in 't gebergte gevat en onthoofd.

BERLIJN, 7 Augustus.

In de budgetskommissie heeft de heer *Hermann* naar aanleiding van het toevoegsel aan de door den regeringskommissaris voorgelezen verklaring, gezegd, dat zulk eene verzekering, dat nl. de regering de grondwettige regten der vertegenwoordiging zal eerbiedigen, geheel overbodig was, daar dat toch wel van zelf sprak. De heer *Osterrath* zeide, dat de verklaring der regering hem eerst had bevredigd, maar dat het toevoegsel dien indruk geheel had weggenomen; achtte toch de regering nog noodig uitdrukkelijk te verklaren, dat zij de regten der vertegenwoordiging zou eerbiedigen, dan moest er, in hetgeen vooraf was gegaan, toch wel aanleiding liggen tot bedenking, hetgeen dan ook uit de verschillende perioden bleek. Uit de mededeelingen van den vertegenwoordiger van het ministerie van financiën trok hij de konklusie, dat de schatkist een reservefonds was voor den oorlog en in vredestijd niet mogt worden aangesproken. De heer *Kirchmann* achtte de toegevoegde verklaring der regering van bijzonder gewigt; de regering toch erkende daardoor het regt der vertegenwoordiging om mede te spreken in militaire zaken, in strijd met de theorie »vom Kriegsherrn," (dat nl. de koning oppermagtig en eigendunkelijk alles regelt wat

het leger betreft), die allengs tot ontwikkeling was gekomen. — De kommissie heeft besloten, de uitgaven voor de legerorganisatie en het gewoon budget voor Oorlog afzonderlijk te behandelen.

Volgens de volkstelling van 1861 telt deze hoofdstad 524,945 ingezetenen, met inbegrip der militairen 547,200. Het aantal Protestanten bedraagt 398,723, dat der R. Katholieken 115,532, dat der Israëlieten 18,847 en dat der Grieken 88.

Uit Posen schrijft men dat de agitatiepartij druk bezig is met, voor het volgend jaar een groot jubelfeest der duizendjarige troonsbeklimming van de *Piast*-dinastie te organiseren, waarvan zij zich te grooter effekt voorstelt, daar de grondvester dier dinastie tot den boerenstand behoorde. Dit feest zal te gelijk gevierd worden met dat in Boheme en Moravië, wegens de invoering van het christendom, om het daardoor tevens een slawisch karakter te geven.

De Servische kwestie trekt vooral dáárom in het bijzonder te Londen zoozeer de aandacht, wijl men wel inziet, dat, als Frankrijk en Rusland op dit punt eene bres in het verdrag van Parijs gemaakt hebben, de intrekking der andere, Rusland hinderlijke bepalingen van genoemd verdrag, met name van die betreffende de onzijdigheid der Zwarte zee, gemakkelijker te bewerken zou zijn. Reeds uit dit oogpunt is de instandhouding van het verdrag van Parijs een Europeesch belang, waarvoor Engeland met nadruk opkomt.

Uit Zuid-Rusland wordt gemeld, dat de naam van *Garibaldi* ook reeds tot de boeren van de binnengoevernementen is doorgedrongen, en dat ook deze bereids zijne hulp inroepen. In de goevernementen Kiew en Poltawa hadden namelijk dezer dagen, onder de lijfeigenen op de goederen van verscheidene adellijken, berhaaldelijk onlusten plaats. De boeren schoolden in troepen zamen en eischten met onstuimigheid, dat hun door de grondeigenaren of door den keizer land in eigendom zou worden aangewezen. Toen dit werd geweigerd, riepen zij eindelijk: »Welnu, dan zal *Garibaldi* het ons geven!" — »Wie is dat?" vroeg hierop de regeringsbeambte. — »O, wij weten het wel, een goed mensch en een dappere hetman."

LONDEN, 7 Augustus.

Door den lord-kanselier is heden, namens de koningin, het Parl. gesloten. In de sluitingsrede werd gewezen op de uitbreiding van den Amer. oorlog, doch tevens op het vast besluit der regering zich er buiten te houden. Wat betreft de konferentie te Konstantinopel, werd het vertrouwen te kennen gegeven, dat de daar te behandelen zaken geschikt zullen worden op eene wijze, in overeenstemming met de verpligting der geallieerden, de billijke regten van den sultan en het welzijn van de Christelijke inwoners van zijn gebied. Bijzondere dank werd aan het Lagerhuis gebragt wegens de gelden, verleend om de werven en arsenalen in behoorlijken staat van verdediging te brengen. Omtrent de katoenkrisis werd gezegd, dat de hooge nood, in sommige fabriek-distrikten heerschende, H. M. met diepe droefheid en hartelijk medelijden vervuld, maar ook bewondering ingeboezemd heeft voor de mannelijke lijdzaamheid en het voorbeeldig geduld, waarmede de ramp gedragen wordt. De hoop wordt uitgedrukt, dat de buitengewone maatregelen, waartoe magtiging verleend is, den nood zullen lenigen.

De kommissie belast met het onderzoek der vraag, welk gedenkteeken ter nagedachtenis van den prins-gemaal behoort te worden opgerigt, heeft rapport uitgebragt. Zij stelt voor, om tusschen Rotterrow en de Public Road een standbeeld van den prins op te rigten, en ten zuiden van laatstgenoemden weg een uitgestrekt gebouw van algemeen nut op te trekken, hetwelk gewijd zou zijn b. v. tot het houden van konferentien over de fraaije kunsten, van de zitting der vereeniging voor de bevordering van staathuishoudkundige wetenschappen, enz. De koningin heeft aan het ontwerp hare goedkeuring geschonken.

De *Morning Post* bevat een in officieusen toon geschreven leading-artikel, waarin aan *Ratazzi*, *Garibaldi* en wien het overigens mogt aangaan wordt beduid, dat Engeland stelselmatige rustverstoringen in Turkije, in geen geval werkeloos zal toezien. »Hebben wij ons — dus zegt het orgaan van lord *Palmerston* — van elke inmenging in Amerika en Italië onthouden, zoo zou men toch zeer dwalen, wanneer men geloofde, dat Engeland bij eene algemeene omwenteling in Turkije de handen slap zou laten hangen. Wij bezitten een zeker politiek instinkt van zelfbehoud, dat krachtig op den voorgrond zou treden, want de niet-interventie sluit in zekere gevallen eene interventie in zich, namelijk dan, wanneer het noodzakelijk wordt te voorkomen, dat een door ons met groote opofferingen gehandhaalde niet-interventie, door anderen tot hun uitsluitend voordeel worde geschonden."

Er is uit een officieel onderzoek gebleken, dat de straf van 't schrobben met zand in de gevangenis te Woolwich dikwerf werd toegepast, op last van een offic. van hoogen rang.

Te Coolham, in de nabijheid dezer hoofdstad, zijn, in eenigzins gevorderden staat van ontbinding, de lijken gevonden van twee broeders, zonen van een fabriekant van physische instrumenten. Het schijnt dat de oudste eerst zijn broeder en daarna zich zelven gedood heeft. Voor zoover men weet, bestond geen vijandschap tusschen hen, en toen zij voor acht dagen hun vader verlieten, gingen zij op een vischpartijtje uit.

Te Londen is een stoom-zaagmolen in werking, alleen om hout te zagen waaruit men de stokjes voor de lucifers maakt. Vijf millioen van deze laatsten worden er gefabriceerd. De heer *Pollak* te Weenen en de heer *Furth* in Bohemen, hebben met hun beiden 6000 werklieden in dienst, die jaarlijks 44 millioen lucifers maken. De eerste verkoopt 12 doosjes, met 80 lucifers in elk doosje, tegen 10 centimes en de heer *Majo*, in Moravie, levert 50 doosjes, ieder met 100 lucifers, voor 41 centimes.

Door de Unie-regering is met den Deenschen zaakgelastigde een kontrakt aangegaan, tot het door Denemarken in gebruik nemen van vrijgemaakte slaven. De overeenkomst bepaalt dat alle negers, mulatten en andere kleurlingen, die door oorlogschepen van de Vereenigde Staten aan boord van slavenhalers gevonden en in vrijheid gesteld worden, op kosten der Vereenigde Staten zoo spoedig mogelijk naar Saint-Croix overgebragt, en aldaar vervolgens onder bescherming en toezigt van de beide goevernementen, en naar eenige, in het verdrag vervatte, voorschriften, in de gelegenheid gesteld zullen worden om, door vrijwilligen arbeid zelven in hun onderhoud te voorzien. Onder anderen is bepaald dat de bedoelde negers bij een formeel kontrakt, ten overstaan van getuigen, voor twaalf maanden als arbeiders gehuurd moeten worden; dat zij vijf dagen in de week, van het op- tot het ondergaan der zon, met drie uren tusschenpoozing, zullen werken; dat zij daarvoor eene woning, een klein stuk land, en tien cent Amerikaansch geld (dat is 25 cent Nederlandsch) dagloon zullen ontvangen, dat het niet geoorloofd zal zijn op hun arbeidsloon partikuliere schulden te verhalen, enz.

— 8 *Aug.* Gec. $93\frac{3}{8}$; Mexiko 3 pCt. —; Peru $4\frac{1}{2}$ pCt. $100\frac{1}{4}$; Venez. 1 pCt. 26, 3 pCt. 13; Port. 3 pCt. 47; Sp. 3 pCt. $54\frac{3}{4}$, 2 pCt. —; Russ $4\frac{1}{2}$ pCt. $90\frac{1}{2}$, 5 pCt. —; Sard. 5 pCt. —.

PARIJS, 7 Augustus.

Men zegt, dat nog vóór 15 Aug. eene verandering van ministerie zal plaats vinden, nl. *Pietri* minister van binnenland, *Rouland* van justicie en *Bonjean* van onderwijs.

De heer *Slidell*, die weder uit Richmond hier is aangekomen, heeft een brief van *Jefferson Davis* aan den keizer medegebragt.

Volgens eene depêche van onzen konsul-generaal te Palermo heeft *Garibaldi* op Cefalo krijgsraad gehouden en besloten tot den aanval op Rome. Wanneer en hoe die moet plaats hebben, wordt niet gemeld.

De Ital. regering heeft reeds zes personen naar *Garibaldi* afgevaardigd. De vijf eersten verkregen geen resultaat.

Alsof de italiaansche zaken niet genoeg waren om de aandacht van het publiek bezig te houden, spreekt men weder van ernstige gebeurtenissen, eerlang in Duitschland te verwachten. Sommigen voorspellen een *coup d' état* in Pruissen, maar geen reaktionnairen *coup d' état*; integendeel, *Willem I* zou zich aan het hoofd der duitsche eenheids-beweging plaatsen. De landdag, wel te verstaan het huis der afgevaardigden, zou hierin met den souverein éene lijn trekken, en thans zou het Heerenhuis aan de beurt liggen om ontbonden en met liberale elementen op nieuw zamengesteld te worden.

De *Presse* bevat een schrijven van *Petrucelli della Gattina*, waarin men o. a. leest:

In naam van wat heeft *Garibaldi* te Corleone de oproervaan opgestoken? *Rome of de dood!* is een doel, geen beginsel. Als een man als *Garibaldi* zich stelt tegenover eene gevestigde en erkende regering, dan moet hij dat doen in naam van een beginsel. Eene revolutie zonder logica, is een dier ellendige pronunciamientos der Z.-Amerikaansche republieken, die slechts strekken om een vetgemesten generaal te vervangen door een vet te mesten generaal. Zoodanige revolutie is in Italië onmogelijk. *Garibaldi* kon twee beginselen proklameren, dat der nationale eenheid of een nieuw staatkundig beginsel. Sedert de koning hem bij Gaëta de vaan der eenheid uit de hand genomen en zich zelven aan het hoofd gesteld heeft, is het niet meer mogelijk Italië volledig te maken ondanks den koning, zonder zijne medewerking. Men heeft zulke revolutiën in Engeland en Frankrijk gezien. Maar *Garibaldi* is geen *Cromwell* en het Ital. Parlement geen Konventie. Elke poging om Italië één te maken voor *Victor Emmanuel*, buiten *Victor Emmanuel* om, is rebellie en zal mislukken. Ik had *Garibaldi* begrepen, als hij de vaan der republiek had opgestoken, om een krachteloos of weifelend koningschap te bestrijden; dat ware logisch geweest, maar de Italianen tot rebellie tegen hun koning en zijne regering op te zetten om dien koning magtiger, die regering sterker te maken, dat is erbarmelijk. Hij heeft zich te zeer gehaast. De Italianen zullen aan zijne roepstem gehoor geven, zoodra de Romeinen tegenover 's pausen soldaten staan en aan Europa getoond zullen hebben, dat zij hun anti-nationaal bestuur moede zijn. Dan zal men naar hem luisteren en zal hij het regt aan zijne zijde hebben. — Men berispt *Ratazzi*, dat hij den koning tusschen beide heeft laten komen. Ik vind, dat hij juist edelaardig en verstandig gehandeld heeft. Ware *Garibaldi* een onnut meubel, een historische kuriositeit geweest, dan had *Ratazzi* verkeerd gedaan, maar *Garibaldi* heeft zijne taak nog niet afgewerkt; hij is nog de man die tegen een leger opweegt, Italië heeft zijn wonderdegen nog noodig. *Ratazzi* heeft dat begrepen en hij heeft den koning ontdekt om den generaal te dekken. Tegenover eene ministeriële proklamatie had *Garibaldi* kunnen weigeren, hij ware een rebel geworden; men had zijne drift gefnuikt, de overwinning ware aan de regering gebleven, maar *Garibaldi*, gestraft, ware een verloren man; begenadigd, ware hij klein geworden. Als een leeuw was hij van Caprera vertrokken, als een lam ware hij er weêrgekeerd. Tegenover eene proklamatie des konings staat hem niets anders te doen, dan zich een kogel door het hoofd te jagen, — en dan is hij even groot als te Palermo en aan de Volturno —; of, het hoofd in den schoot te leggen, en dan is hij even waardig en edel als hij te Napels was, toen hij twee kroonen aan 's konings voeten lag en met een enkelen dukaat in den zak zich verwijderde. Voor den koning wijkt hij als een man die gehoorzaamt; tegenover het ministerie had hij moeten toegeven, als een verwonneling.

Het aantal gasvlammen dat den 15. op de Place de la Concorde, in de avenue der Champs Elysées en te Rondpoint zullen branden, is 120.000.

De heer *Thiers* besluit zijn 20. deel over de geschiedenis van het konsulaat en het keizerrijk, waarvan voor 22 jaar de eerste drukproeven door den uitgever *Paulin* den schrijver werden geleverd, met de volgende woorden: »Wie had kunnen voorspellen, dat de wijze van 1800 de dwaze van 1812 en 1813 zou wezen? Ja, men zou het hebben kunnen vooruitzien, als men zich herinnerd had dat het alvermogen een ongeneeslijke dwaasheid met zich voert, en wel deze: te beproeven alles te doen wanneer men alles kan doen, zelfs het kwaad na het goed. Deze groote historische verschijning, waaruit zooveel te leeren is voor de krijgslieden, de regeerders, de staatkundigen, heeft ook voor de burgers eene leering, en wel deze: dat men nooit het vaderland aan één mensch moet overleveren, wie die mensch ook zij en in welke omstandigheden men ook verkeere."

De heer *Briteau* heeft eene brochure geschreven, getiteld, *La liquidation des chimères*, en handelende over de aanstaande verkiezingen. Op het oogenblik, dat zij ter perse zou gelegd worden, heeft de drukker, eene vervolging duchtende, geweigerd haar te drukken. De heer *B.* beweert, dat zijne brochure niet dan geoorloofde opmerkingen bevat, en dat in allen gevalle een drukker, welke reden hij ook hebbe om eene vervolging wegens persdelikt te vreezen, niet bevoegd is op de geschriften eene preventieve censuur uit te oefenen. De regter zal de zaak uitmaken.

De heer *Mario Proth* heeft eene keurige brochure in het licht gegeven, getiteld *Le mouvement à propos des Misérables*.

BRUSSEL, 8 Augustus.

Men verwacht, dat de koning in deze maand, welligt over 8 dagen de hoofdstad weder zal bezoeken.

De zaak van de begrafenis te Uccle of Oekelen is in den Senaat niet besproken, ofschoon de min. bereid was, dadelijk de noodige inlichtingen te geven. De diskussie is verdaagd, omdat de Senaat eerst het ontwerp op de openbare werken wilde afdoen, 't geen de goedkeuring der vergadering wel zal wegdragen, daar men geene nieuwe leening wil, maar het plan van konversie van den min. van financiën *Frère* van de $4\frac{1}{2}$ in 4 pCts. algemeene goedkeuring ondervindt. De wet op de koncessiën voor aan te leggen spoorwegen is met 36 tegen 1 st. aangenomen, en daarop de diskussie voortgezet over 't ontwerp betreffende de openbare werken van staatswege aan te leggen.

De Gentsche raad heeft slechts een gematigd adres tegen het handelsverdrag met Frankrijk aan de Kamer gezonden; om in Gent eene agitatie in 't leven te roepen, gelijk aan die te Antwerpen, gelukt den protektionnisten niet. De centrale sektie der Kamer heeft trouwens reeds met algemeene stemmen tegen die van den heer *Dumortier* het traktaat goedgekeurd.

De afgevaardigde voor Thielt, de oud-min. van binnen- en van buitenl. graaf *de Muelenaere*, vroeger ook lid der Nederl. Kamer, is op 67jarigen leeftijd overleden.

Maandag den 22 Sept. tot Donderdag 25 Sept. a. s., zullen in het Hertogelijk paleis te Brussel, de zittingen plaats hebben van de *Association internationale pour le progrès des sciences sociales*. Deze associatie is in 5 sektiën verdeeld. De *eerste* sektie houdt zich bezig met eene vergelijking der verschillende wetgevingen; de *tweede* met de opvoeding; de *derde* met de kunst en letterkunde; de *vierde* met de weldadigheid en openbare gezondheidsleer; en de *vijfde* met de staathuishoudkunde.

Het hôtel *Bellevue* alhier is verkocht, naar men zegt, aan de maatsch. van het groot *hôtel de Paris*, die overal groote hotels wil bezitten, om de reizigers gemakken te bezorgen, en hen, zonder verder op de bagage te doen letten, van het eene hôtel naar het andere te kunnen doen gaan.

ADVERTENTIEN

STAATS-SPOORWEGEN.

KENNISGEVING.

*** De Burgemeester der gemeente Houten;
Gelet op Art. 11 en 12 der Wet van 28 Aug. 1851 (Staatsblad No. 125).

Brengt ter kennis van belanghebbenden:

1. Dat de Commissie **uit Gedeputeerde Staten** der provincie Utrecht, tot het aanhooren der bezwaren van belanghebbenden, tegen het plan van — en de onteigening der perceelen, benoodigd voor — den aanleg van den Spoorweg van **Utrecht naar Culemborgh**, bijgestaan door den **eerstaanwezenden Ingenieur** der Staats-Spoorwegen te Utrecht en het hoofd van het Gemeente-bestuur, hare zitting heeft bepaald op den **2. September 1862**, des **namiddags ten 1 ure**, in het Gemeentehuis te Houten; wordende mitsdien alle belanghebbenden opgeroepen, om alsdan schriftelijk of mondeling ter gezegder plaatse van hunne bezwaren mededeeling te doen.
2. Dat de stukken, bedoeld bij het 1e lid van Art. 12 der Wet van 28 Augustus 1851, op heden ter Secretarie van de gemeente zijn nedergelegd, om aldaar ter inzage van een ieder te blijven, totdat de Commissie hare werkzaamheden binnen de gemeente zal hebben volbragt en voorts, dat het uitgewerkte plan van het geheele werk ter provinciale Griffie, ter inzage van een ieder, is nedergelegd en zal verblijven totdat de Commissie al hare werkzaamheden zal geëindigd hebben.

Houten, den 8. Augustus 1862.

De Burgemeester voornoemd,
S. VAN RAVEN.

*** Getrouwd:
A. W. C. BERNS
en
W. B. J. VAN REES.
Utrecht, 7 Augustus 1862.

*** Getrouwd:
W. PLEIJTE
en
C. M. TEMPLEMAN VAN DER HOEVEN.
Utrecht, 7 Aug. 1862.

*** Heden overleed, in den ouderdom van 78 jaren, de HoogWelgeboren Jonkvrouwe SUZANNA WILHELMINA D'HANGEST, Baronnesse D'YVOY, diep betreurd door alle hare betrekkingen.
Zeyst, 7 Augustus 1862.

*** Op den 8. Augustus overleed te Utrecht, in den ouderdom van 71 jaren, tot diepe droefheid harer beide zusters en verdere betrekkingen, Vrouwe ANTJE JACOBS, Weduwe den WelEdelGeb. Heer JACOB GÜLCHER.

Eenige kennisgeving.

PARK TIVOLI.

*** **GROOT MILITAIR CONCERT**, op Zondag den 10. Augustus 1862. No. 18 van het abonnement.
Aanvang ten 7 ure. · Entrée 25 Cents.

A. J. ABSPOEL,
G. C. PLEMPER VAN BALEN, } Ondernemers.

Park la Station.

*** Op Zondag den 10. Augustus **GROOT MILITAIR HARMONIE CONCERT**, onder directie van den Heer COENEN. No. 15 van het abonnement.

Aanvang ten 7 ure. De ondernemer,
Entrée 25 Cents. J. WOLTERS.

GEBOUW voor KUNSTEN en WETENSCHAPPEN

*** Genootschappen of partikulieren, eigenaars van goederen, aanwezig in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te Utrecht, worden verzocht van die voorwerpen opgaaf te doen bij den Concierge van het Gebouw voornoemd, voor 23 Augustus 1862; zullende na dien termijn alle onbruikbare voorwerpen, waarvan de eigenaar onbekend is, worden opgeruimd.

J. W. BRONDGEEST,
Huismeester.

*** Huismeester en Regenten van het Geneeskundig Gesticht voor Krankzinnigen te Utrecht, zullen op Zaturdag den 16. Augustus 1862, des namiddags ten twee ure, in een der lokalen van het Gesticht, in het openbaar aanbesteden: **Het afbreken van eenig getimmerte en het daarstellen van eenige verbouwingen**, overeenkomstig het daarvan gemaakt bestek, hetwelk ter visie zal liggen van af Maandag den 11. dezer, op welken dag en dien daaraanvolgende, door den Hoofdopzigter, de noodige aanwijzing zal worden gedaan, des voormiddags van 10 tot 12 ure.

Utrecht, Namens Huismeester en Regenten,
8 Augustus 1862. De Regent Secretaris,
N. F. VAN NOOTEN.

OPENBARE AANBESTEDING.

*** Burgemeester en Wethouders der stad Utrecht zullen op Zaturdag den 23 Augustus 1862, des namiddags ten een ure, ten stadhuize in het openbaar aanbesteden:

1. **Het doen van eenige vernieuwingen en herstellingen aan Stedelijke Gebouwen.**
2. **Het maken van eene Basaltschoeijing en gemetselde Trappen aan de Van Wijckskade.**
3. **Het vernieuwen van eene Brug aan den Gruttersdijk.**
4. **Het maken van een paar Nieuwe Deuren en het doen van eenige herstellingen aan de Weerdsluis.**

De bestekken liggen ter inzage aan Stadstimmerhuis achter Klarenburg. Aanwijzing zal plaats hebben op Maandag den 18. Augustus 1862, des voormiddags ten 10 ure, te beginnen aan de Weerdsluis.

Utrecht, 7 Augustus 1862.

De Secretaris der stad Utrecht,
H. G. RÖMER.

*** De zalf en pillen van Holloway. Verzekering der gezondheid. Het voornaamste doel van al de voorbehoedende geneesmiddelen, onder welk getal de medicamenten van Hollewaij eene voorname plaats bekleeden, is de circulatie des bloeds voor iedere ongeregeldheid en onzuiverheid te bewaren. Er is geen tijd waarin die voorbehoedende middelen zoo noodig zijn, dan in de maanden November en December, als wanneer de nevelachtige en koude lucht den grond legt van zoo menige keel- en borstziekte. De zalf moet tweemaal daags goed ingewreven worden digt bij de aangedane plaats om in het vel te kunnen dringen ten einde de opeenhooping van kwade vochten te verstrooijen. In geval van mazelen, rondvonk en ontsteking aan de long zal de zalf, geholpen door de pillen, eene goede uitkomst opleveren, door de

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht; bij G. C. T. VAN DE ROEMER, te Amersfoort; en bij J. STRAATMAN, hoofddépôthouder te 's Bosch, alsmede te Londen, Strand, 244. en New-York 80 Maide Lanne. HOLLOWAY's etablissement.

*** Uitgaven van **GEBROEDERS VAN DER HOEK**, Boekhandelaren te *Leiden*.

Prof. **G. J. Verdam**, HANDL. BIJ DE BEOEFENING DER SPHAERISCHE TRIGONOMETRIE, met betrekking tot hare toepassing op de mathem. geogr. en sphaerische astronomie. Tweede druk *f* 3,30.

Prof. **G. J. Verdam**, SUMMARIUM DER GONIOMETRIE EN DER REGTL. TRIGONOMETRIE. Derde druk. In linnen band *f* 4,30.

Prof. **G. J. Verdam**, SUMMARIUM DER SPHAERISCHE TRIGONOMETRIE *f* 1.

Prof. **C. J. van Assen**, LINEAMENTA EXTREMA JURIS PRIVATI JUSTINIANEI, secumdum textum Institutionum. *f* 2,85.

Prof. **C. J. van Assen**, LEIDDRAAD VOOR HET COLLEGIE OVER HET BURGERL. WETBOEK. Verkorte en herz. uitgave *f* 2,40.

Prof. **Peerlkamp**, SUMMARIUM VETERIS HISTORIAE, ed altera. *f* 1,25.

Prof. **van Voorst**, BEKNOPT ZAMENSTEL DER CHRISTELIJKE BESCHOUWENDE GODGELEERDHEID. *f* 4,50.

G. Rippart, HANDLEIDING DER GRIEKSCHE GEOGRAPHIE, ANTIQUITEITEN EN MYTHOLOGIE, bewerkt door Dr. **W. A. Scheurleer**. Prijs *f* 3,85.

De Uitgevers durven dit werk, volgens het oordeel van eenige Geleerden, gerust aan te bevelen voor Prijsuitdeelingen bij verschillende Gymnasien en Instituten.

Prof. **J. Geel**, ONDERZOEK EN PHANTASIE. Tweede druk. *f* 2.40.

DAGREGISTER VAN UITGELEENDE BOEKEN. In half linnen. Prijs 50 Cents.

Catechetisch Onderwijs

Opgesteld door Hh. Leidsche Predikanten.

CHRISTELIJK ONDERWIJSBOEKJE, 1e stukje. Bijbelsche en Kerkelijke Geschiedenis, zesde druk. *f* 0.15.

Dito dito, 2de stukje, Geloofs- en Zedeleer, vierde druk. *f* 0.15

BIJBELSCH VRAAGBOEKJE (zijnde uittreksel uit het *Christelijk Onderwijsboekje*, 1ste stukje), derde druk. *f* 0.07½.

VRAAGBOEKJE OVER DE CHRIST. GELOOFS- EN ZEDELEER (zijnde uittreksel uit het 2de Stukje), tweede druk. *f* 0.07½.

HET VERKORTE LEIDSCHE VRAAGB., tweede druk. *f* 0.15.

ONDERWIJSBOEKJE OVER DE GESCHIEDENIS EN LEER DER R. CATH. EN PROT. KERKGENOOTSCHAPPEN. *f* 0.15.

BEANTWOORDING DER ONBEANTW. VRAGEN, voorkomende in het Vraagboekje van **L. Egeling**, vijfde druk. *f* 0.40.

A. Rutgers van der Loeff, Th. Dr. en predikt. te *Leiden*, HANDBOEK VOOR DE ZENDINGSZAAK, met Wereldkaart *f* 2.

L. Egeling, NAGELATEN LEERREDENEN. 2 dln. *f* 1.25.

Grommé, DE BIDDENDE CHRISTEN, op nieuw uitgeg. en vermeerd. door **J. Tichler**, Th. Dr. en Predik. te *Leiden*. *f* 2.40.

Bovenstaande Boekwerken zijn, op bestelling, bij alle Boekhandelaren te bekomen.

Te HUUR voor *f* 450.—

*** Een ruim WOONHUIS met annexe W[illegible] PLAATS te Utrecht op een goeden stand; [illegible] vragen ten kantore van den Notaris Mr. H. [illegible] VOSMAER.

TE KOOP

*** Pm. **16000 Dakpannen, Metselste[illegible]** en verdere **afbraak**, te bevragen bij R. SCH[illegible] voor Clarenburg.

LET WEL!

*** **Men verlangt** aan de Voorstraat, [illegible] dien omtrek, **te huren**, een HUIS, geschikt [illegible] Winkelhuis, om spoedig te aanvaarden.

Belanghebbenden vervoegen zich bij den Heer C. VAN RIJN, Kromme Nieuwegracht hoek [illegible] bachtstraat.

*** Men **vraagt TE HUUR** tegen No[illegible] ber a. s. in eene der buitenwijken der stad Utr[illegible] een HUISJE met 4 vertrekken en de vere[illegible] gemakken. Men adressere zich met franco br[illegible] met opgave van huurprijs en plaats, onder [illegible] X, bij den Boekhandelaar J. DE KRUYFF, [illegible] Nieuwstraat.

MARKTBERIGTEN.

AMERSFOORT, 8 Aug.

Tarwe van *f* 9.50 tot *f* 11.25. Rogge van *f* 7.5[illegible] *f* 8.00. N. R. *f* 7 tot *f* 7.50. Boekw. van *f* 7.20 tot [illegible] Aardappelen van *f* 1.25 tot *f* 1.40 het mud. Ho[illegible] eijeren van *f* 2.35 tot *f* 2.65 de 100 stuks. Boter van [illegible] tot *f* 0.99 het Ned. pd. Kaas van *f* 30,00 tot [illegible] de 100 Ned pd.

AMSTERDAM, 8 Aug.

Tarwe onveranderd; 130 pd. b. Pools. *f* 365; 13[illegible] dito *f* 355. Rogge als voren; 128 pd. Americ [illegible] per 2100 kilo; 125 pd. Pruiss. *f* 242; 121 pd. Pe[illegible] *f* 232; 120 pd. Tagaroc *f* 212 van boord; op le[illegible] iets vaster; Aug. *f* 196; Oct. *f* 200, 201; Mei [illegible] Garst iets lager; 114 pd. Deens. *f* 193; 117 pd. [illegible] *f* 204 a. d molen Koolz. flaauw; Holst. *f* 456; [illegible] vat Sept. en Oct. *f* 468; Nov. *f* 471.

ARNHEM, 8 Aug.

Oude weit van *f* 9.00 tot *f* 13 00. Nieuwe weit [illegible] *f* 10.00 tot 13.00. O. Rogge van *f* 7.70 tot 8.30. N. R[illegible] van *f* 7.25 tot *f* 8.00. Boekweit van *f* 7.25 tot *f* [illegible] Garst van *f* 5.00 tot *f* 6.00. Zware Haver van *f* [illegible] tot *f* 5.25. Ligte Haver van *f* 3.70 tot *f* 4.20. Du[illegible] boonen van *f* 8.50 tot *f* 9.00. Graauwe erwten [illegible] *f* 00.00 tot *f* 00.00. Groene erwten van *f* 00.00 tot [illegible] Nieuwe aardappelen van *f* 1.00 tot *f* 1.40. Appele[illegible] *f* 1.55 tot *f* 2.75. Peren van *f* 2.50 tot *f* 5.50. [illegible] per N. pd. van *f* 0 92 tot *f* 1 12.

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk [illegible] Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenb*[illegible]

Aug	Uren	Wind- rigt.	Wind- kr.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh	Gev. regen	Opmerk[illegible]
			N. a						
8	2	zzw.	8.0	750.70	60 1	—11.3	0.86	1 8	Zw. bew[illegible]
	10	zw.	2.0	50 61	55.0	— 6 8	0 90	0 4	Bijna b[illegible]
9	8	zw.	3.5	50.87	55.4	—11.0	0.95	6,5	Zw. bew[illegible]

*) Te 1¾ u. on[illegible]

8 Aug. 's morg. Barometerafwijkingen in afdalende [illegible] Hav. — 5 6, Br. — 6.5, P. r. — 6.8, Portsm — [illegible] Plym. — 9.1, Utr. — 9.6, Hartl. — 12.2 en Falm — [illegible] Grootste verschil Havre 10.4 mm. boven Falmouth.

Prijzen der Effekten

AMSTERDAM 8 Augustus 1862.

Nederland.				
Werkel. Schuld . . . . 2½ pCt.	64 1/16	64 3/16	64[illegible]
„ „ . . . . . . 3 „	76 1/2	76 5/8	[illegible]
„ „ . . . . . . 4 „	99 3/4		
Oostindische Leening . . 4 „	99 1/8		
Amortisatie-Sindikaat. 3½ „	93		
België.			
Certifik. bij *Rothschild* 2½ „	54 1/4	54 3/8	[illegible]
Spanje.			
Obligatiën . . . . 2 „	44 3/8	44 1/2	44[illegible]
„ Binnenl. . . 3 „	48 7/16	48 1/2	[illegible]
Bewijzen Coupon	9 1/4	9 5/16	
Portugal.			
Obligatiën . . . . 3 „	45 9/16	45 5/8	45[illegible]
Obligatien 1856/60 . . 3 „	45	45 /16	[illegible]
Rusland.			
Oblig. *Hope & Comp.* 5 „	100 5/8	101 3/4	101[illegible]
Oblig. 1828/29 . . . . . 5 „	100 3/8		
Cert. 1840 . . . . 4 „	74 1/16		
„ Orig. 2e, 3e, 4e L. 4 „	74 1/16		
„ 6de Serie 1855 5 „	89 1/2	89 9/16	89[illegible]
„ te Londen 1859 3 „	58 1/8		
„ bij *H. & Co.* 1860 4½ „	88 1/8		
Inschrijv. in Assig. . . 6 „	52 3/8		
Certifik. van Assig. . . 6 „	52 1/8		
Polen.			
Aand. 1335 fl. 500 . . . . . *f*	162		
Oostenrijk			
Oblig. bij *Goll & Comp.* 5 „	59 3/4		
Oblig. Metalliek . . . . . 5 „	52 5/8	52 7/16	52[illegible]
„ Metalliek . . . . 2½ „	26 11/16	26 3/4	
„ Rente Amst. . . . 5 „	74 3/8	74 1/2	74[illegible]
„ Nat. 1854 . . . . . 5 „	60 [illegible]/16	60 13/16	60[illegible]
Bankaktiën	733	734	736
Aandeelen 1854	215		
„ 1860	428		
Amerika.			
Venezuela Obligatiën . 3 „	25 1/4	25 5/8	25[illegible]
Obligatien . . . . 1½ „	12 1/2	12 5/8	
Mexiko Obligatien . . . 3 „	27 3/4		

Russ. Sprw. volg. 191½; Oost. Aand. 1839, 300[illegible] Oost. Sp. 130½; Bras. 1843 98⅜.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 189
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

Provinciale Staten van Utrecht.

Vervolg en slot der zitting van Donderdag 17 Julij.

De heer *Boer* zal tegen deze wijziging stemmen. Het onderwerp is welligt van teederen aard, vooral vóór die leden, die in eene meer bijzondere betrekking tot de gemeente Utrecht staan. Dit zal Spr. echter niet weerhouden zijne zienswijze zonder eenige terughouding te kennen te geven. Hij zal in geene beschouwingen treden over de bepaalde regten van de stad op dat werk; ook niet over de bevoegdheid van deze verg. om daarop inbreuk te maken. Hij heeft dat bepaaldelijk hooren ontkennen en hooren zeggen, dat dergelijke waterwerken, vroeger door de gemeenten verkregen, niet onder het beheer der Staten kunnen gebragt worden, dan ten gevolge van onteigening. Spr. deelt die zienswijze niet, en gelooft, dat de bepalingen der grondwet en prov. wet aan deze verg. eene zeer groote bevoegdheid toekennen in de regeling van alle waterschapsbelangen. Maar moet dit voor deze vergadering niet juist eene reden zijn, om daarvan met groote omzigtigheid gebruik te maken? Wat nu de stad Utrecht betreft, moet men niet vergeten, dat deze sluis, in verband met de Weerdsluis en dien aan den Stadsdam den waterstand in de gemeente Utrecht bepaalt. De Hooge en Lage Weide is een waterschap, dat eigenlijk slechts een zeer ondergeschikt belang bij die zaak heeft, alleen wat betreft den buitenboezem. Er is hier meer dan één belang, maar dat van Utrecht staat zeker in de eerste plaats en het hoogste. Niet alleen de waterstand in stads-cingels en grachten, maar ook de scheepvaart en vooral de gezondheidstoestand is er van afhankelijk. Dit alles schijnt wel te pleiten om aan de gemeente zekeren meerderen invloed toe te kennen op de regeling van dien waterstand, natuurlijk onder toezigt van Gedep. St. Het komt Spr. dus voor, dat uit het oogpunt van belang Utrecht hier wel degelijk eene eerste stem mag hebben, en het ondoelmatig zou zijn verandering te brengen in een toestand die altijd geregeld heeft geloopen, en terwijl die verandering geenszins eene volstrekte verpligting is. Had de komm. bezwaren aangewezen uit de tegenwoordige regeling voortvloeijende, dan had zij eenigen grond gehad voor de door haar voorgestelde wijziging, dan had er belang bij kunnen wezen de regeling aan Utrecht te onttrekken. Dergelijke klagten echter zijn nooit voorgekomen. Het is waar, de komm. heeft gezegd, daar verschillende belangen zamenloopen, willen wij het opdragen aan eene hoogere magt, en Spr. erkent ook Gedep. Staten daartoe allezins geschikt; maar wil men het opdragen aan eene magt, die hooger is, in dien zin, dat zij hooger belang heeft bij de zaak, dan kon men het toch aan niemand beter opdragen dan aan de gemeente Utrecht onder toezigt van Gedep. Staten. Het komt hem ook voor, dat de komm. in haar rapport van 1861 het belang van de landen onder Vleuten wat eenzijdig voorgesteld heeft, alsof alleen door de sluis te Jaffa de gansche waterstand in die polder geregeld werd. Er is reeds op gewezen, dat er eene dubbele uitwatering voor de Vleutensche landen, namelijk die door de Vleutensche Wetering, maar ook door de Proost-Wetering en Molenvliet bestaat. Daarop is gezegd door een lid van de komm., ja, maar dan zoude men in verband moeten treden met andere waterschappen, die ons zouden kunnen belemmeren. Is dat zoo, dan zou Spr. vragen, waarom dan ook in die waterschappen het bestuur niet wordt opgedragen aan Gedep. Staten als aan eene hoogere en onzijdige magt.

Den heer *v. Beeck Calkoen* is het eene teleurstelling geweest de z. i. zoo eenvoudige voorstelling dezer zaak niet eenigen ingang bij de komm. te kunnen doen vinden. De overbrenging van het sluisje bij Jaffa onder het gebied van het waterschap H. en L. Weide wordt gezegd zoo onschadelijk en van weinig beteekenis te zijn. Hij vraagt, waarom men er dan met zooveel vasthoudendheid aan hecht. Waartoe de sluis binnen den kring van de L. Weide getrokken, zoo daardoor niets beoogd of verkregen wordt? Zou het alleen zijn om te doen zegevieren het beginsel, dat slechts het belang van het lager gelegen waterschap mag gelden, maar het belang van het hooger liggend gedeelte, voor 't welk het behoud van water op een geregeld peil eene levensbehoefte is, niet in aanmerking mag komen? Wanneer men hier handelt over de sluis van Jaffa moet men bedenken, dat men, in beginsel, over de Waardsluis beslist, en eene greep doet in een zamenhangend stelsel. De geheele waterstand, niet slechts met het oog op de stad Utrecht, maar ook op het geheele bovenkwartier, en op den tot rijks vaart verklaarden Vaartschen Rijn, wordt geregeld door een stelsel van sluizen buiten de Waard, aan Jaffa en aan den Stadsdam, Het gem.-bestuur van Utrecht heeft het beheer daarover volgens vaste regelen, en is aldus de bewaarder van den sleutel van het water tusschen het boven- en benedendeel der provincie. Nu komt het spr. voor, dat het prov. bestuur volkomen bevoegd is omtrent deze waterschapsaangelegenheid van algemeen prov. belang regelen voor te schrijven, er reglementen op te maken; maar hij acht het hoogst ongeraden dit op zulk eene partieele wijze te doen als door de kommissie wordt voorgesteld. Spreker merkt voorts op, dat er eigenlijk uit het oogpunt van waterschapsbelang geen behoefte aan die regeling is, in dit opzigt dat de polder Vleuten benadeeld wordt door de wijze waarop Utrecht dien sleutel gebruikt heeft. Spr. gelooft wel, dat Vleuten dikwijls geen water heeft kunnen krijgen, maar dat kwam omdat het er niet was. Hij meent verder, dat de Staten niet zoover kunnen gaan in hunne regelende magt, dat zij een lager peil aannamen. Spr. gelooft daarentegen, dat in de uitvoering der zaak, aangenomen dat hier eene regeling door het gewestelijk bestuur te pas komt, het beter is de sluis onder Utrecht te laten. Utrecht zal toch wel niet bevrijd worden van het onderhoud en dagelijksch beheer, en is het nu niet veel gemakkelijker voor de magt die het toezigt zal uitoefenen, te doen te hebben met de magt die met het dagelijksch beheer belast is? Spr. ziet niet één afdoende rede, om die overgang te doen plaats hebben. Laatstelijk merkt spr. op, dat de oorsprong van dat verschil van gevoelen ligt in den min gunstigen toestand waarin het lager gedeelte der provincie soms verkeert. Hij is overtuigd dat hierin niet door reglementaire bepalingen kan verholpen worden, en meent daarom dat men beter zou doen, de aandacht onverdeeld aan den physieken toestand van het gewest te wijden en zich te houden aan de aanwijzing van den hoofdingenieur *Ortt*, die zeide: sluit eerst den IJssel af, en helpt dat niet, breng dan de fabriekmolens onder kontrole, helpt dat niet, kanaliseer dan den Krommen Rijn, en helpt dat niet, plaats dan een stoomgemaal op de Vecht als laatste expedient.

De heer *v. d. Poll* zegt, dat het onderwerp diep ingrijpt in de waterschapsbelangen der provincie. Een geregelden toestand acht hij zeer wenschelijk, niet alleen voor de landen boven de Weerdsluis, maar ook voor die beneden de sluis. Nu wenscht Spr. niet te treden in de verschillende beschouwingen, maar het is toch gebleken dat er een verschil van belangen is. Er wordt met kracht van eene zijde voorgedragen, de zaak niet te veranderen; aan den anderen kant, dat daaraan wel behoefte bestaat. Spr. nu acht het 't best, dat Ged. St., die bijgestaan kunnen worden door den ingenieur, optreden om die verschillende belangen, die aan beide zijden overdreven worden, in het gelijk te brengen.

De heer *Bastert* zal den heer *v. Beeck Calkoen* niet volgen in zijne uitvoerige beschouwingen, maar alleen deze bedenking maken: als men regelt den waterafloop door een stoomgemaal, dan zal men toch wel eerst eene regeling dienen te hebben op de afsluiting van water van de bovenrivier. Spr. wijst de verg. er op, dat in het rapport wel degelijk de redenen zijn vermeld. Hij leest op blz. 2: »In den tegenwoordigen stand der zaak zendt de burgemeester van Vleuten nu en dan een verzoek aan den kameraar der gemeente Utrecht om de sluis digt te houden of water in te laten, naar gelang van omstandigheden." Verzoeken sluit in, dat kan worden geweigerd, zoodat de belangen van den waterstand van Vleuten berusten op de welwillendheid van het gemeentebestuur van Utrecht. Men heeft vernomen dat aan dat verzoek nu en dan gevolg wordt gegeven, naarmate het met de belangen van Utrecht strookt; maar als de staten zich bij de regeling van waterschapszaken op welwillendheid willen gronden, dan gelooft Spr., dat veel van hun werk achterwege kan blijven. Er is gevraagd naar een voorbeeld, en ook dat is bijgebragt, nl. de sluizen te Nieuwersluis, en te Breukelen; er is niet aan gedacht op het bezitregt eenigen invloed uit te oefenen. — De heer *de Muralt* heeft vroeger wel eens gesproken over verschil dat tusschen het waterschaps- en gemeentebestuur kan bestaan omtrent de keuren; maar die botsing zal juist bestaan als men de sluis niet opneemt. Men zal volgens het voorstel der komm. er niet toe komen, dat het waterschapsbestuur eene keur maakt op die sluis; men wenscht de regeling a priori te brengen bij ged. Staten, zoodat de vrees, dat het waterschap zich eenigen invloed en magt en over zou toeeigenen, geheel ongegrond is.

De heer *Kien* zegt, dat het stedelijk bestuur van Utrecht zich heeft beschouwd als een eerlijk bewaarder van zekeren vasten bepaalden waterstand. De heer *v. Beeck Calkoen* heeft duidelijk gezegd hoe die toestand is. Het van boven af komende water wordt te Utrecht kunstmatig opgehouden en gaat alleen door de Weerdsluis naar de Vecht. Er is geen andere uitgang voor dat water. Men heeft zich gehouden aan het peil, dat sedert onheugelijken tijd aangenomen is. Dat is niet willekeurig; er is een bepaald zomer- en winterpeil en Spr. kent Gedep. St. de bevoegdheid toe, daarin eenige wijziging te brengen. Daarom behoeft echter de sluis niet aan een ander te komen, of aan Gedep. St. te worden overgedragen. Men zegt, de achtergelegen landen zullen afhangen van de welwillendheid van het gemeente-bestuur. Maar als het water op peil is kan Utrecht geen druppel geven zonder andere belangen te schenden. Rekent men echter dat het zonder bezwaar voor den waterstand kan geschieden en dat het geen nadeel aan andere belangen kan veroorzaken, dan geeft men uit welwillendheid water; maar regt op water hebben die landen waarvan thans sprake is niet. De geregelde uitloop is op de Vecht; nu worden wel sommige landen te veel geonereerd, maar dat komt omdat het water, dat op 18000 bunders land valt, en van boven komt, door de sluis op de Vecht moet worden afgeleid. Om nu echter die sluis, die dienen moet om het water niet te laten wegtrekken, aan eene andere administratie op te dragen, acht Spr. een verkeerden maatregel.

De heer *Asch v. Wijck* heeft van de leden der komm. de verklaring gehoord, dat het volstrekt niet in de bedoeling ligt om het beheer over de sluis aan het waterschapsbestuur op te dragen; maar dat men integendeel dat beheer uitdrukkelijk aan het bestuur onttrekken wil, en dat de sluis niet zal worden beschouwd als eene aangelegenheid van het waterschap. Indien dit zoo is, dan vraagt hij, waarom men er dan zoo veel waarde aan hecht de sluis binnen de grenzen van het waterschap te trekken. Waarom dan de sluis binnen de grenzen van het waterschap getrokken, wanneer men gelijktijdig het beheer daarover aan het waterschapsbestuur ontneemt, en de sluis niet als eene aangelegenheid van het waterschap behandeld wil hebben? Moet dan het brengen der sluis binnen de grenzen van het waterschap het middel zijn om het beheer daarvoor aan Ged. Staten te brengen. Waarom dan niet liever dat beheer regtstreeks aan Ged. Staten opgedragen. Maar als men dit niet regtstreeks kan doen, zal men er dan door dezen omweg toe mogen komen?

De heer *Bastert* gelooft, dat de verg. wel bevoegd zou zijn, om aan Gedep. Staten dat toezigt op te dragen. De komm. heeft echter de voorkeur aan deze wijze van handelen gegeven. Wanneer toch de sluis binnen de grens wordt opgenomen, zou zij als eene waterschaps-aangelegenheid behandeld worden, maar geheel onder het toezigt en de bevelen van Gedep. Staten.

De heer *v. Bel* gaat uit van het straks aangeprezen beginsel, nl. om alleen in geval van noodzakelijkheid den bestaanden toestand te veranderen. Bij de schouwgelden was men huiverig er van af te wijken, en als men dit in zulke kleinigheden is, moet men het in grootere veel meer zijn. De bevoegdheid der Staten gelooft Spr. dat zich zeer ver uitstrekt, maar daarom te meer is hij huiverig te ver te gaan. Kon nu de komm. aantoonen, dat meermalen gegronde klagten zijn gerezen, dan had spr. misschien kunnen besluiten verandering in den bestaanden toestand te brengen. Meermalen is echter het tegendeel verzekerd en de komm. heeft dat met stilzwijgen beantwoord.

De heer *Bastert* herinnert dat de eerste voordragt van het bestuur is geweest, de sluis op te nemen, doch dat Ged. Staten dit hebben gewijzigd op een verzoek van het gemeente-bestuur van Utrecht.

De eerste wijziging op art. 1 wordt alsnu verworpen met 27 stemmen tegen die der hh. *Bastert*, *v. d. Poll*, *Ram*, *v. Reede* en *v. Nooten*.

Het art. met de verdere wijzingen wordt zonder omvraag aangenomen.

Art. 2. Het bestuur bestaat uit eenen voorzitter en vier leden, onder den naam van weigraaf en heemraden.

De komm. stelt voor hieraan toe te voegen: »De weigraaf wordt door den Koning benoemd, uit eene voordragt van drie personen, door het bestuur op te maken."

De heer *de Beaufort* zegt, dat de komm. waarschijnlijk is uitgegaan van het denkbeeld, dat dit waterschap verkeert in dezelfde positie als die waarvan de benoeming aan den koning staat. Spr. gelooft evenwel, dat, met het oog op den geringen omvang van dit waterschap, het niet wenschelijk is dat voorstel te volgen.

De heer *Bastert* wijst op wat in de mem. van toel. is opgegeven, waar men leest: »Wij hebben de eer u voor te stellen aan dit artikel eene nieuwe alinea toe te voegen, van dezen inhoud: »De weigraaf wordt door den Koning benoemd, uit eene voordragt van drie personen, door het bestuur op te maken."

»Na rijpe overweging, moeten wij op dit punt verschillen met de redenering van Gedep. Staten, in de memorie van toelichting, daar het ons voorkomt, dat er hier termen aanwezig zijn, om, met afwijking van hetgeen bij andere waterschappen plaats heeft, de benoeming van den voorzitter aan den koning op te dragen.

»De weigraaf van de Hooge en Lage Weide werd vóór 1795 aangesteld door de stad Utrecht. — zie het handvest van 1675 (*v. d. Water*, deel 3, bl. 43). Art. 2 van het koninklijk besluit van 29 Maart 1822 (Staatsbl. no. 7) zegt: »Insgelijks zullen door ons worden benoemd en aangesteld, de leden van dijk- of polderbesturen.... wier beheer zich tot binnenpolders bepaalt, in zoo verre de leden van zoodanige besturen voorheen, en wel bepaaldelijk vóór 1795,

werden benoemd en aangesteld, hetzij door..... of eenige andere publieke autoriteiten." Onder de publieke autoriteiten moet de vroedschap van Utrecht, die de benoeming deed, gerekend worden, waarom wij niet aarzelen, het aangehaalde artikel voor dit waterschap van toepassing te verklaren." Spr. gelooft, dat dit de gronden zijn, waarop de komm. gemeend heeft van de voordragt van Gedep. Staten te moeten afwijken. Als de benoeming door eene publieke autoriteit geschiedde, zou zij aan den koning blijven.

De heer *de Beaufort* betwist dat niet, maar neemt alleen de weinige belangrijkheid van het waterschap zelf in aanmerking. Waarom, vraagt Spr., zou men niet, als er termen toe bestaan, bij eene nieuwe regeling de zaak op eene betere wijze regelen?

De heer *Broers* zegt, dat als het den koning als een regt toekomt, de staten de bevoegdheid niet hebben om dat te verkorten, of daarop inbreuk te maken.

De heer *de Muralt* ondersteunt zeer het voorstel van Ged. Staten en heeft niet zonder verwondering kennis genomen van de voorgestelde wijziging. Spr. had toevallig een geheel pak waterschapsreglementen bij de hand en heeft gezien, dat er reeds onderscheidene zijn vastgesteld voor waterschappen, waarover vroeger de koning het regt van benoeming had, terwijl dat bij de herziening gebragt is bij het bestuur of bij Ged. St. Spr. wil wel zeggen, dat hij, daarvan kennis nemende eenigzins verwonderd er over was, hoe men het in dat speciaal geval aan den koning zou willen opdragen, ten gevalle van eene autoriteit die veel lager stond. Spr. acht het voorstel van Ged. St. meer in overeenstemming met het beginsel bij de vaststelling van waterschapsreglementen toegepast.

De heer *v. Beeck Calkoen* meent, dat de aanstelling geschiedt krachtens regeringsregt; is dat zoo dan moet de koning de benoeming doen.

Met 26 stemmen tegen die der heeren *v. Reede, Ram, Bastert, v. Beeck Calkoen, v. Nooten* en *Broers*, wordt de wijziging verworpen en daarna het oorspronkelijk art. zonder omvraag aangenomen, met de 13 volgende.

De komm. heeft in plaats van de artt. 15, 16 en 17 een nieuw art. 15 voorgesteld.

De heer *Bastert* geeft te kennen, dat de komm. na de gevoerde diskussiën haar voorstel intrekt.

De heer *van Asch van Wijck* vraagt of indien het gewijzigd art. 15 mogt worden verworpen, de oorspronkelijke art. 15 en 16 weêr in het leven treden.

De *Voorz.* antwoordt dat die vervallen.

De heer *de Beaufort* vraagt of er bezwaar zou zijn, de werken in het reglement op te nemen. Het geldt wel ondergeschikte kleine zaken, maar toch van veel belang voor dien polder. De eigenaren hebben belang bij het ophouden en laten schieten van het water en zetten dikwijls in hunne slooten schutten; als dezen nu niet in het reglement worden opgenomen, dan kunnen er van lieverlede werken komen van welke het polderbestuur geen kennis draagt, en wier bestaan ten aanzien van het onderhoud later aanleiding tot moeijelijkheid kan geven. Spr. acht het daarom van belang, dat alle bestaande werken bekend zijn.

De heer *Bastert* zegt, dat deze artt. in geen verband staan met het voorstel omtrent de sluis en de benoeming; dat de komm. de weglating voorstelt, omdat het haar onmogelijk is, zich zoo te verdiepen in de huishoudelijke aangelegenheden van een waterschaps-reglement; dat men zou kunnen weten of alles zoo is als hier wordt opgegeven, en dit het waterschap aangaat, dat de keuren moet opmaken.

De *Voorz.* meent, dat ook in verband met het alg. regl. door de verg. is aangenomen, geen werken op te nemen.

De heer *de Muralt* zegt, dat er veel voor is. Men verzuimt ligt het een en ander op te nemen. Spr. gelooft echter wel dat men in dit geval de uitzondering mag aannemen. Het regl. is reeds herhaalde malen in behandeling geweest; men heeft onderzocht of er ook bezwaren bestaan, en voor zoo ver Spr. bekend is, is dat niet het geval. Wil men ze dus opnemen dan gelooft Spr. dat, al heeft de komm. het niet kunnen onderzoeken, het toch in dit geval onderzocht is.

Het voorstel der komm. om de drie artt. te laten vervallen, wordt aangenomen met 28 stemmen tegen die der heeren *v. Asch v. Wijck*, *Strick v. Linschoten, de Beaufort* en *Pabst*.

De overige art. worden zonder omvraag aangenomen, en het regl. goedgekeurd met 28 stemmen tegen die der heeren *v. Reede*, *v. d. Poll*, *Ram* en *v. Nooten*.

De vergadering wordt verdaagd tot Dingsdag 22 Julij.

Zitting van Dingsdag 22 Julij.

Tegenwoordig zijn 37 leden, afwezig de HH. *v. Lynden van Sandenburg*, *van Boetzelaer*, *Kien* en *H. VerLoren*.

Zonder omvraag wordt aangenomen het rapport der komm. betreffende het ontwerp-reglement voor het waterschap Vleuten.

Aan de orde is het rapport betreffende het adres van *Moeze*.

De heer *Ram* merkt op, dat de vraag, of gedurende den overgangs-termijn, bedoeld bij art. 70 der onderwijs-wet, aan onderwijzers toelagen zouden kunnen worden verstrekt door de vergadering in bevestigden zin is beantwoord. De vraag of na 1860 nog toelagen zullen worden verstrekt, is nog niet behandeld. De inspekteur van het lager onderwijs levert over dit onderwerp een belangrijk betoog, te vinden in de notulen der wintervergadering van 1859. Die ambtenaar meent, dat het verleenen van gratifikatie dan alleen in strijd zou zijn met de onderwijs-wet, bijaldien het uitdrukkelijk in die wet verboden ware; dat verbod is evenwel nergens te vinden. Volgens zijn gevoelen is het een niet ligt te betwisten regtsbeginsel, dat iedere regtspersoon even als een gewoon burger de bevoegdheid heeft over zijn geld te beschikken, gelijk hij het goedvindt, mits niet tegen het algemeen belang en tegen het bepaald verbod van eenige wet. Volgens zijn gevoelen kan deze vergadering besluiten tot oprigting eener provinciale school uit provinciale geldmiddelen naar aanleiding van art. 3 der onderwijs-wet. Laat de wetgever dat toe, dan zal hij ook wel het mindere toelaten. Spr. vereenigt zich volkomen met dat betoog en dus niet met de zienswijze der kommissie, die het verleenen van gratifikatiën in strijd acht met de artt. 36 en 70 der wet op het onderwijs. Het gevoelen van den inspekteur is, dat men het mag doen. Eene andere vraag is het of men het wil doen, en ten aanzien hiervan wenscht Spr. de welwillendheid der verg. in te roepen. Het betreft hier het verleenen eener gratifikatie aan een zeer verdienstelijk onderwijzer, die met ijver het onderwijs heeft behartigd, en daarvoor nog geen *f* 350 traktement ontvangen heeft. Voorts vermeent Spr., dat de gemeente Tienhoven, bijaldien het onderwijs vroeger geregeld ware geweest, reeds in de kosten van haar lager onderwijs volgens art. 36 der onderwijs wet door het rijk en de provincie zoude zijn ondersteund geworden; zij behoort onder de zeer armoedige gemeenten van dit gewest; in het uitvoerig jaarverslag van Gedep. Staten komt zij voor, als de gemeente die het geringste bedrag aan opcenten op de grond- en op de personele belasting opbrengt. Met het verleenen eener gratifikatie aan den onderwijzer zal mitsdien de provincie geen schade lijden, vermits bij vroegere regeling die toelage aan de gemeente Tienhoven zoude zijn verstrekt. Ten slotte moet Spr. nog opkomen tegen de meening der komm., dat de deur zou geopend worden voor een reeks van dergelijke aanvragen, vermits Tienhoven en Montfoort nog slechts de eenige gemeenten zijn waar het lager onderwijs nog niet geregeld is; er zou dus alleen nog een verzoek van den onderwijzer te Montfoort kunnen inkomen.

De heer *Schas* wenscht niet de kwestie der bevoegdheid te bespreken, want hij gelooft, dat buiten de wet om in deze kan worden beslist. De zaak is eenvoudig: een onderwijzer is in zijn inkomen benadeeld door toedoen van drie daarbij betrokken gemeente-besturen en vraagt daarvoor eene gratifikatie aan deze verg. Spr. wil geen van die gemeente-besturen beschuldigen, maar het blijft een feit, dat zij de wet op het onderwijs $1^1/_2$ jaar later hebben ingevoerd dan die wet voorschrijft. Daardoor is gehandeld in strijd met de wet en is die ambtenaar ook in zijn traktement verminderd gedurende dien tijd. De heer *Ram* zegt, dat het een bijzonder geval geldt en men dus geen antecedent zou stellen. Spr. geeft toe, dat het een speciaal geval is en verheugt zich daarover, want ware het tegendeel waar, dan zou dat zeer weinig bewijzen voor de aktiviteit van andere gemeente-besturen; maar het bewijst daarom nog niet, dat er geen gevaarlijk antecedent zou worden gesteld. Wat aangaat de moeijelijkheden die zich bij de regeling van het onderwijs aldaar hebben voorgedaan, merkt Spr. op, dat die gebleken zijn niet van onoverkomelijken aard te zijn geweest, daar de wet thans ingevoerd is en dus even goed vroeger aldaar had in werking kunnen treden, indien slechts de gemeentebesturen vroeger op die moeijelijkheden indachtig waren geweest. Het komt Spr. voor, dat de wet op het onderwijs met deze zaak niets gemeens heeft, daar eenvoudig een partikulier schade geleden heeft en daarvoor vergoeding vraagt. Wil de verg. eene liberaliteit bewijzen, het zij zoo; maar Spr. zou er tegen zijn, want het is een gevaarlijk antecedent. Moet er vergoeding verleend worden, dan moet dat geschieden door hem die de schade berokkend heeft en dat is in deze niet de provincie, maar dat zijn de gemeente-besturen, die daarbij betrokken zijn.

De heer *Bastert* ondersteunt het gesprokene door den heer *Ram* en neemt akte van het gezegde van den heer *Schas*, dat het verleenen der toelage niet zou zijn buiten de bevoegdheid der verg. Spr. wijst op hetgeen wordt gevonden in de notulen der winterverg. van 1859 bl. 116 in een rapport geteekend door de heeren *Broers*, *v. Bel*, *v. Nooten* en *v. Tuyll*: "zij vereenigt zich hoofdzakelijk met die gronden en refereert zich, kortheidshalve, daartoe. Zij deelt met dien ambtenaar de overtuiging, dat ook onder deze wet op het lager onderwijs de Prov. Staten tot het verleenen van de bedoelde gratifikatien volkomen bevoegd zijn. Ook op grond, dat die bevoegdheid niet kan worden weggenomen door *verpligtingen*, die in de daar uitgedrukte gevallen bij art. 36 en 70 der meergenoemde wet, aan prov. en gem. zijn opgelegd." Spr. voert redenen aan, om de bevoegdheid der verg. nogmaals te staven. Maar die bevoegdheid bestaande, is de zaak eene kwestie van welwillendheid; evenwel, Spr. gelooft dat men dien persoon zijn verzoek niet zal kunnen weigeren: Spr. heeft den adressant hooren noemen een partikulier; het is geen partikulier die zich benadeeld acht in zijne partikuliere belangen, maar een hoofdonderwijzer, en wel een die jaren lang uit de provinciale middelen genoten heeft eene subsidie van *f* 50, hetgeen hij verzoekt dat nog $1^1/_2$ jaar voortdure, en wel omdat voor die gemeenten de wet op het onderwijs niet in werking is getreden vóór Julij 1862. Nu kan men wel zeggen, de schuld ligt aan het gemeentebestuur, maar dan kan Spr. met evenveel regt zeggen: "de schuld ligt aan de wet." Spr. zou ook kunnen vragen, of Gedep. Staten niet hadden kunnen zorgen voor eene vroegere invoering. Spr. laat dat alles in het midden. De verg., merkt Spr. nog op, verleent niet alleen subsidiën voor verpligte doeleinden, getuige de subsidiën voor den landbouw en voor de kweekschool voor onderwijzers; zij heeft zich steeds bereid betoond de belangen van het onderwijs te behartigen, zij zal dat blijven doen en Spr. beveelt met vertrouwen haar de belangen van dien verdienstelijken onderwijzer aan.

De heer *de Kock* deelt de zienswijze der komm. De kwestie of deze verg. al of niet bevoegd is, wordt hier beheerscht door de onderwijswet. Deze kent slechts één artikel waarin kwestie is van subsidiëren, nl. art. 36. De komm. en de geheele verg. beklaagt den adressant, maar eene andere zaak is het, of hij met eenig regt aanspraak zou kunnen maken, uit prov. middelen voor een verzuim van drie gemeente-besturen een subsidie te erlangen. Men moet hem vergelijken bij een partikulier, die voor diensten aan het algemeen bewezen eene belooning vraagt. De vrees, dat men de deur zou openzetten voor meer dergelijke aanvragen, acht Spr. niet groot, want Tienhoven en Montfoort zijn de eenige gemeenten waar het onderwijs nog niet geregeld is. Spr. gelooft ook, dat de gemeente Tienhoven zeer armoedig is, maar het onderwijs is geregeld met 1 Julij 1862; dus zou, dunkt Spr., nu een verzoekschrift om subsidie kunnen zijn ingekomen. Daarvan is nog niets vernomen, en dan moet Spr. zeggen, dat de gemeente-besturen door wier schuld de wet zoo veel later wordt toegepast dien persoon moeten tegemoet komen voor de geledene schade. Spr. gelooft niet, dat de prov. fondsen daartoe mogen gebezigd worden.

Den heer *v. d. Poll* komt het voor, dat als de verg. giften wilde geven, zij dat zou kunnen doen, maar dat niet zou zijn overeenkomstig hetgeen heeft plaats gevonden, daar de verg. steeds zoodanige aanvragen heeft afgewezen. Spr. zal niet ontkennen, dat *Moeze* een verdienstelijk onderwijzer is, maar de gemeente-besturen zijn tot Julij 1862 achterlijk gebleven in het regelen van haar onderwijs en ieder die eenigzins bekend is met de kosten van die regeling voor de gemeenten, zal wel erkennen, dat door dit uitstel die kosten dubbel vergoed zijn. Het is dus eene zaak tusschen den onderwijzer en die gemeentebesturen. Spr. gelooft niet, dat hij als lid der verg. zoodanige subsidie mag verleenen.

De heer *v. Beeck Calkoen* meent, dat men niet zoozeer moet spreken van verzuim van het gemeentebestuur, ten minste niet, als men daaronder verstaan wil het nalaten van onderhandelingen. De zaak was echter niet gemakkelijk te regelen, en er was niet altijd de gewenschte toenadering. Spr. gelooft, dat de besturen in hun regt waren als zij onderhandelden tot de te vinden term gevonden ware. Dat behoeft haar volstrekt niet tot eenig nadeel te zijn, maar zij mogen er ook geen voordeel uit trekken. Als zij de regeling in tijds hadden tot stand gebragt zou de onderwijzer van zelf zijn traktement hebben ontvangen en zou er geene aanleiding tot dit verzoek zijn geweest, en nu komt het Spr. niet betamelijk voor, dat uit de vertraagde afdoening der zaak voordeel aan de gemeente zou komen.

De heer *Menso* zal voor het advies der komm. stemmen, daar hij het onbillijk acht den adress. de gratifikatie te verleenen, om de gemeente een voordeel te verschaffen. Wat de bevoegdheid betreft, de Staten kunnen de provinciale middelen gebruiken tot datgene waarvoor zij bij de wet bestemd zijn. De heer *Bastert* heeft voorbeelden van andere subsidiën aangehaald, maar als dat lid meent, dat zij onwettig worden verstrekt, zal het Spr. aangenaam zijn de onbevoegdheid te hooren aantoonen, en dan vertrouwt hij, dat de verg. ze niet meer zal verleenen. Die kwestie echter komt thans niet te pas. Men heeft de bevoegdheid ook daarop willen gronden, dat de zaak, wat het subsidie betreft, reeds vroeger is behandeld. Wat uit de notulen is voorgelezen zal wel waarheid zijn, maar men rukt de zaak uit haar verband, door de beschouwingen van dien tijd thans

nog in toepassing te willen brengen. Men zal zich herinneren, dat het toen de vraag was, of men de ƒ 2000 na 1857 nog zou mogen uitkeeren aan de begunstigden, en toen heeft men besloten dat, daar drie jaren gegeven waren voor de invoering der wet en ook gedurende dien tijd de regeling voor de onderwijzers geschorst bleef, men dus de gratifikatien zoude blijven uitreiken. Tienhoven c. s. heeft getracht den termijn nog langer te verschuiven, maar is er nu toch toe gekomen. Was het thans mogelijk, dan was het dat ook vroeger. Wat betreft het stellen van een antecedent, — van onderwijzers zal men misschien geen aanvraag meer krijgen, maar wie waarborg, dat als men subsidien geeft voor zaken niet bij de wet daarvoor aangewezen, niet uit alle hoeken der provincie brave en eerlijke menschen zullen opkomen om subsidien voor zaken zoo vreemd als maar te bedenken zijn?

De heer *Ram* meent, dat de verg. wel over de bevoegdheid heeft uitspraak gedaan, nl. toen zij zich vereenigd heeft met het gevoelen der komm. die dat van den inspekteur had aangenomen, en die duidelijk zegt, het er voor te houden, dat ook na 1860 gratifikatien kunnen worden verleend. Voorts meent Spr., dat de gemeente Tienhoven geen voorregt boven anderen zoude genieten, vermits die gemeente naar zijne innige overtuiging in de termen van art. 36 der onderwijswet valt.

De heer *Bastert* verklaart, dat men op de begrooting posten heeft die voortkomen uit eene verpligting, maar ook, die daarop niet berusten. Tot deze laatste nu zou behooren wat de verg. bezig houdt. De heer *Menso* heeft beweerd, dat de gemeentebesturen de regeling hebben tegengehouden wegens de kosten en om de invoering der wet te verschuiven; dat is onjuist, men is het slechts niet eens geworden over de verdeeling der kosten tusschen de gemeenten onderling.

De heer *Bosch* zal stemmen voor het voorstel der komm. Spr. deelt het gevoelen van de leden, die de Ged. St. bevoegd achten, om ook voor andere onderwerpen uitgaven te doen, dan voor die zaken, die de wet als gebiedende uitgaven heeft voorgeschreven, doch naar Spr's overtuiging mogen alsdan die uitgaven alleen geschieden als zij werkelijk plaats grijpen in het belang der provincie, en niet, als zij strekken om dezen of genen persoon een gunst te bewijzen. Met evenveel regt als zich de onderwijzer Mosse thans tot de Staten wendt, kan een menigte personen hetzelfde doen; men denke slechts aan al de ambtenaren en bedienden van onze waterschapsbesturen, wier traktementen naar hunne meening te laag gesteld zijn, of die zonder pensioen ontslagen werden. Wilde men al die personen uit de provinciale kas toelagen geven, er zou geen einde aan de aanvragen komen, en daarom wil Spr. dezen gevaarlijken weg niet opgaan. Hetgeen echter nog door den Spr. is opgemerkt en dat toch wel in het oog gehouden mag worden, is, dat het schijnt, dat de adressant zelf weinig vertrouwen schijnt te hebben op den goeden uitslag van zijn rekest. Vóór de invoering der wet op het lager onderwijs genoot adressant uit de provinciale middelen jaarlijks de som van ƒ 50, hetgeen dus over anderhalf jaar zou bedragen de som van ƒ 75. Thans vraagt adress. eene gratifikatie van ƒ 150 voor een jaar of driemaal zooveel als hem vroeger werd verleend; om zulks echter minder te doen uitkomen voegt adress. er bij: „of zooveel minder als de verg. zal goedvinden."

De heer *Schas* merkt aan, in antwoord op hetgeen door den heer *Ram* is gezegd, dat hij zeer veel eerbied heeft voor het gevoelen van den inspekteur voor het lager onderwijs, maar toch gelooft, dat die ambtenaar in den regel meer begaan is met het lot der onderwijzers, dan met dat der provinciale kas.

Met 35 stemmen tegen die der HH. *Ram* en *Bastert* wordt het advies tot afwijzende beschikking aangenomen.

Aan de orde is het ontwerp-regl. voor het waterschap Kockengen.

Artt. 1—4 worden zonder omvraag aangenomen.

Art. 4. De jaarlijksche bezoldiging van den voorzitter bedraagt . . . . ƒ 14.—
die der leden van het bestuur, voor ieder . . . - 6.—
die van den sekretaris. . . . . - 25.—
„ „ penningmeester. . . . . - 12.—

De komm. stelt voor in plaats van ƒ 14.—, ƒ 6.— en ƒ 12.— te lezen ƒ. 25.—, ƒ 7.50 en ƒ 15.—

De heer *Bastert* gelooft dat zoodanige verandering eene zaak is, hier reeds meermalen ter sprake gebragt, en dat de verg. zich gehouden heeft aan de traktementen gelijk zij zijn voorgedragen. Het regl. zal natuurlijk ter visie hebben gelegen, en Spr. hecht er dus aan, dat de voordragt van Ged. St. worde gevolgd.

De heer *Pabst* zegt, dat de reden waarom de komm. het traktement van den voorzitter heeft verhoogd, was, omdat de ingelanden in 1847 dat traktement op ƒ 25 hadden bepaald. De poldermeesters hebben dat op ƒ 14 terug gebragt, omdat zij zeggen, dat er in een nabij gelegen polder meer werkzaamheden zijn, maar zij vergeten, dat door de invoering van het algemeen reglement de werkzaamheden zeer vermeerderen. Bovendien bevat de polder **344** bunders, en bij deze grootte is het gewone traktement ƒ 34. Het traktement van den penningmeester is evenzeer door de komm. verhoogd voorgedragen, omdat het vroeger hooger was en geen andere reden voor de vermindering van hetgeen thans genoten wordt is gegeven, dan dat er wel iemand zou gevonden worden, die voor die belooning het wil doen.

De heer *de Kock* merkt naar aanleiding van hetgeen de heer *Bastert* zoo even aanhaalde, dat nl. de verg. herhaaldelijk heeft uitgemaakt, dat als een regl. ter visie heeft gelegen en er geene bezwaren zijn ingekomen, de bezoldigingen ten minste moeten blijven, gelijk zij zijn voorgedragen, op, dat de ingelanden, die zoo welwillend zijn geweest in 1847 de jaarwedde te verhoogen van ƒ 5.50 tot ƒ 25, nu hebben gemeend, dat ƒ 14 genoeg was voor den nieuw te benoemen schout. Men spreekt altijd van de bezoldigingen die genoten zijn, maar men heeft nu met een nieuwe orde van zaken te doen. Spr. hecht groote waarde aan de reglementen, gelijk zij zijn voorgedragen, vooral wat betreft de bezoldiging, zoo er geene bezwaren van ingelanden zijn ingekomen.

De heer *v. Nooten* zegt, dat ter inzage hebben gelegen belangrijke stukken van het kollegie van den Lekdijk benedendams, in het raadhuis te Lopik en dat, voor zoover Spr. bekend is, niemand daar inzage van genomen heeft; het is genoeg bekend, dat zelden kennis wordt genomen van stukken die ter visie liggen en nu zal men zoo bepaald blijven hechten aan de voordragt van jaarwedden, omdat het ontwerp-reglement heeft ter visie gelegen. De heer *de Kock* vergeet de menigvuldige werkzaamheden die uit de nieuwe orde van zaken zullen voortvloeijen.

De heer *Pabst* zegt, de vergadering gelieve indachtig te zijn, dat poldermeesters met den voorzitter verschillen en tegen diens gevoelen de vermindering hebben doorgedreven. De ingelanden zijn, zoo als te wachten was, niet tegen de vermindering opgekomen.

De heer *Bastert* herinnert, dat in der tijd een amend. van den heer *Ram* is afgestemd, omdat men geen verandering wilde brengen in de voordragten. Spr. moet opmerken dat hier verschil bestaat tusschen de poldermeesters en den schout, en hij deze verg. niet wil maken tot een hof van appèl om daarin te beslissen. Spr. zal zich niet vereenigen met het voorstel der komm. en wenscht dat het afzonderlijk in stemming gebragt worde.

De heer *v. Reede* hecht nog meer aan de verhooging der bezoldigingen gedaan in 1847, dan aan de vermindering door de poldermeesters voorgedragen. Die verhooging toch is door de ingelanden voorgedragen, en de vermindering slechts door twee bestuursleden. En waarom wil men eene vermindering? omdat dit waterschap weinige bemoeijingen vordert in vergelijking van Spengen. Spr. gelooft juist dat dit niet veel zal schelen, de beide waterschappen zijn bijna gelijk van grootte, terwijl ook de werkkringen van de besturen tamelijk gelijk staan.

De heer *de Muralt* merkt naar aanleiding der vergelijking tusschen Kockengen en Spengen op, dat de ingelanden van Spengen een adres hebben ingediend tot vermindering der bezoldiging gelijk is voorgedragen. De komm. rekende eenigermate, dat die bemoeijingen in Kockengen althans niet meer waren dan in Spengen, en zij wil de traktementen niettemin hooger stellen. Spr. meent, dat de veiligste weg is, zich zoo veel mogelijk aan de voordragt te houden.

De heer *Pabst* hoopt, dat de vergadering geen acht zal slaan op het verzoek van 2 of 3 ingelanden, om ook het traktement te verlagen. Er is alle reden, om hier aan eene oppositie te denken, die niet alleen het belang van den polder op het oog heeft.

Met **24** tegen **14** stemmen wordt het advies der komm. verworpen. Voor, de HH. *Story v. Blokland*, *v. Beeck Calkoen*, *Taets van Amerongen*, *Wijers*, *v. Veersen*, *v. d. Poll*, *Strick v. Linschoten*, *Jongeneel*, *v. Reede*, *de Vries*, *v. d. Poel*, *Pabst*, *de Geer v. Oudegein* en *v. Nooten*.

Het art. wordt zonder omvraag aangenomen.

Art. 5. Het maximum van schrijf- en kantoorbehoeften en andere huishoudelijke kosten, dat jaarlijks in rekening wordt gebragt, bedraagt:
voor het bestuur. . . . . ƒ 40.—
„ den sekretaris . . . . - 8.—
„ „ penningmeester . . . . - 6.—

De komm. stelt voor aan dit art. toe te voegen: „voor het bijwonen van iedere schouw genieten de leden van het bestuur ieder ƒ 1.50, en de sekretaris ƒ 1.—."

De heer *de Kock* zegt, dat bij de behandeling van het bijzonder reglement voor het waterschap van 's Gravesloot het voorstel der kommissie is verworpen; daar het hier dezelfde zaak betreft, vraagt spr. of de kommissie dit haar voorstel nu ook zoude intrekken.

De heer *Pabst* blijft er bij om de zaak der schouwgelden nogmaals door de vergadering te doen beslissen, omdat Spr. het voor een waterschap van het uiterste gewigt rekent, dat de schouwen regelmatig gevoerd worden.

De heer *Bastert* heeft zich in de vorige verg. er tegen verklaart, vooral ook omdat hij meende, dat in dat waterschap de schouwgelden niet noodig waren. Spr. heeft er echter over nagedacht en moet erkennen, dat hij het nu met de komm. eens is over de nuttigheid der schouwgelden en zich dus niet verder tegen haar voorstel wenscht te verzetten.

Met 20 stemmen tegen die der HH. *Metelerkamp*, *Cordes*, *Laan*, *Wijers*, *de Pesters*, *Ram*, *de Kock*, *de Heus*, *de Muralt*, *Boer*, *Menso*, *v. Bel*, *v. Tuyll*, *v. Hardenbroek*, *Spengler* en *Bosch* wordt het voorstel der Komm. aangenomen.

De volgende artt. worden daarna even als het geheele regl. zonder omvraag goedgekeurd, even als de regl. voor Spengen en Overeind.

De zitting wordt alsnu veranderd in eene met gesloten deuren.

Bij de heropening der openbare zitting is aan de orde het regl. voor Benschop.

De heer *de Kock* zegt naar aanleiding van dit ontwerp twee vragen te moeten rigten tot Ged. St. of tot de kommissie en wel 1o.: In de memorie van toelichting bij dit ontwerp gevoegd, komt voor een staat B. waarin werken opgenoemd worden, waarover het waterschapsbestuur beheer of toezigt uitoefent *buiten het waterschap gelegen*, en nu vraagt Spr. of al die werken door het bestuur zelf onderhouden worden en niet door verhoefslaagden, aangelanden of derden. In dit laatste geval zou spr. meenen, dat deze werken moeten komen te vervallen, daar er geene keur door een waterschapsbestuur kan gemaakt worden die buiten de grens werkt. En 2o.: Onder die laatstgenoemde werken komt voor een brug, waarvan de helft in de kosten van onderhoud komt voor rekening der gemeente Ysselstein, en Spr. gelooft dat ieder hem zal moeten toestemmen dat het kontrakt, dat in der tijd door het Polderbestuur van Benschop en het gemeente-bestuur van Ysselstein is gesloten, van publiekregtelijken aard is; art. 145 van het algemeen reglement voor de waterschappen in deze provincie bepaalt, dat na invoering der bijzondere reglementen alle herkomsten komen te vervallen, tenzij die bij het bijzonder reglement bekrachtigd worden; dit nu is hier niet het geval. Wanneer nu de gemeente Ysselstein weigert deze kosten te betalen zal dan het waterschapsbestuur van Benschop zich moeten wagen aan eene burgerlijke procedure en langs den privaatregtelijken weg deze kosten moeten verhalen?

De heer *Strick v. Linschoten* antwoordt dat al die werken buiten het waterschap door het bestuur en niet door in- of aangelanden worden onderhouden. Spr. gelooft verder, dat Ysselstein niet anders dan langs privaatregtelijken weg genoodzaakt zal kunnen worden tot zijne verpligtingen, daar het werk buiten den kring van het waterschap ligt.

De onderscheidene artt. worden even als daarna het geheele regl. zonder omvraag aangenomen.

Aan de orde is het regl. voor Kamerik Mijzijde.

De heer *de Kock* vraagt, of hier bijzondere redenen bestaan om de schouwgelden te geven.

De heer *v. Nooten* antwoordt, dat reeds in eene vorige verg. de redenen zijn meegedeeld. De meeste besturen hebben schouwgelden voorgedragen, enkel voor dit regl. niet, en deze komm. heeft ze voor allen voorgedragen omdat zij ze in het belang eener goede administratie van den polder achtte.

De heer *Pabst* zegt, dat zoo het mogelijk ware Spr.'s achting voor het medelid, den heer *Bastert* vermeerderd zou zijn, nu hij zoo ridderlijk verklaart, op zijn vorig gevoelen terug te komen en te zullen stemmen voor het bepalen van schouwgelden. Inderdaad zulk eene belooning is nuttig, want het schouwen zelf is soms moeijelijk genoeg, als men verpligt is buren, bekenden en vrienden te bekeuren en soms dagen daaraan moet besteden. Het is zeker goed voor eer te werken, maar Spr. weet niet, welke eer te behalen is, behalve die, dat men zijn pligt doet, om uren lang met den polstok in de hand langs de slooten te loopen, om te zien of er modder te veel in is.

De heer *Strick van Linschoten* zegt, dat het in waterschappen als het onderhavige hoogst noodzakelijk is. Men moet ook niet uit het oog verliezen, door wien in den regel de schouwen worden gevoerd. Het personeel der waterschapsbesturen bestaat eigenaardiglijk uit de landlieden, en als die soort van menschen de belangen moeten behartigen met opoffering van eigenbelang en tijdverlies, zonder vergoeding, zij in de verzoeking zijn om de schouwen te veronachtzamen. En toch, de schouwen zijn van het uitnemendst belang, daar de uitvoering van het regl. alleen daarvan afhankelijk is, en in onderscheidene waterschappen van eenig belang, heeft men tien, twaalf tot twintig schouwen, die allernoodzakelijkst zijn; reden te meer om wel eenige

geldelijke belooning toe te kennen.

De 6 eerste artt. worden zonder omvraag aangenomen, en art. 7 met 23 stemmen tegen die der HH. *Cordes*, *Laan*, *de Pesters*, *Ram*, *Menso*, *van Tuyll*, *Bosch*, *de Kock*, *de Heus* en *Boer*.

De volgende artt. worden zonder omvraag aangenomen, even als daarna het reglement in zijn geheel.

De reglementen voor Zegvelderbroek en Gerverskop worden zonder omvraag aangenomen.

Aan de orde is alsnu het reglment voor Breudijk, waarvan de 10 eerste artt. zonder omvraag worden aagenomen.

Art. 13. Er worden afzonderlijke omslagen gedaan voor de kosten van onderhoud van:

1°. den molen en de kosten der bemaling, onder den naam van molenlasten, over de perceelen, gelegen ten oosten en ten noorden van de lijn, getrokken uit den Breudijk langs de oostzijde van de Wildveldsche laan (bij het kadaster bekend sektie E, gemeente Harmelen, n°. 752 en 751), en van het perceel kadaster sektie als boven, n°. 230, tot aan de Breudijker Molenvliet, en van daar westwaarts langs die vliet tot aan de Zeiling van Gerverskop;

2°. van den Kantonalen weg, zoo verre die in dit waterschap gelegen is:

a. over de perceelen, gelegen aan den Breudijk of Kantonalen weg, en toebehoorende aan ingelanden, wier hofsteden of woningen aan dien weg gelegen zijn, ten bedrage van *f* 0.30 per bunder;

b. over de perceelen, gelegen aan den Breudijk of Kantonalen weg, en niet behoorende tot woningen of hofsteden, aan dien weg gelegen, ten bedrage van *f* 0.20 per bunder;

c. over de overige perceelen, ten bedrage van *f* 0.05 per bunder.

In geval het bedrag van dezen afzonderlijken omslag niet voldoende is, wordt het ontbrekende uit de kas van het Waterschap betaald.

De heer *Bastert* heeft bedenking tegen wat hij leest onder 2: „van de kantonale wegen, enz." Zoo Spr. zich niet vergist, is de regeling van het onderhoud van dien weg nog eene zaak in beraadslaging bij Gedep. Staten. Mogten Gedep. Staten er in slagen dit uit ééne hand te doen plaats hebben, dan zou Spr. dat zeer wenschelijk achten; nu echter, gelooft Spr., zal niets geprejudiciëerd worden, door te lezen: „van den kantonalen weg voor zoover die ten laste is van het waterschap."

De heer *v. Beeck Calkoen* zegt dat in het reglement voor Vleuten beschreven is de verpligting tot het dragen van een afzonderlijken omslag voor den kantonalen weg, voor zoo ver die door het waterschap loopt. Spr. gelooft dat het goed is dat art. ook hier te behouden. Hij meent, dat hoe de zaak ook geregeld wordt, de eenige bepaalde maatstaf altijd zal wezen de lengte van den weg voor zoo ver hij loopt door het waterschap.

Het art. wordt met de volgende en daarna het geheele regl. zonder omvraag aangenomen, even als het regl. voor Oudeland en Indijk.

Aan de orde is het voorstel der komm. om de behandeling der regl. voor Oude Rijn, Nedereind van Jutphaas, Hoogland en Westraven te verdagen tot na de behandeling van het regl. voor de Lange Vliet.

De heer *G. J. VerLoren van Themaet* heeft bij het lezen van het rapport eene bedenking gehad. Voor dat Spr. lid van gedep Staten was, had hij de eer lid te zijn van het kollegie van de Lange Vliet. Het is hem daarom bekend, dat er een naauw verband bestaat tusschen dat grootwaterschap en deze drie waterschappen, omdat hunne molens onder toezigt en beheer zijn van de Lange Vliet. Als gevolg daarvan heeft de komm. opgegeven, dat het mogelijk ware, dat het beheer en toezigt over die molen onttrokken wierd aan de Lange Vliet en gebragt onder het bestuur van de gezamenlijke waterschappen. Dat is eene veronderstelling die voor Spr. nog geen genoegzamen grond oplevert om voor het voorstel van verdaging te stemmen. Het kan zijn, dat het belang voor die waterschappen meêbrengt, dat het bestuur en toezigt over dien molen niet wordt onttrokken aan de Lange Vliet. Een ander argument heeft de komm. bijgebragt uit de notulen der winterverg. van 1858, dat nl. eenige van die waterschapsbesturen eene poging hebben aangewend om onttrokken te worden aan de werking van het algemeen reglement. Dat is aangenomen voor de Lange Vliet, maar niet voor die waterschappen. Door het voorstel der komm. aan te nemen, strekkende tot eene *onbepaalde* verdaging, zou de verg. maken, dat zij wèl uitgezonderd bleven, want op 4 Febr. 1863 is de termijn van vijf jaren verstreken, en het is niet te verwachten, dat in de winterverg. het bijzonder regl. zal worden vastgesteld voor de Lange Vliet.

De heer *v. Reede* gelooft, dat de redenering van den vorigen Spr. eer te pas komt bij de behandeling van het regl. voor de Lange Vliet, dan bij het eenvoudige voorstel der komm. Stelde men die reglementen nu reeds vast, dan zou men gevaar loopen er belangrijke wijzigingen in te moeten brengen bij de vaststelling van het regl. voor de Lange Vliet. Op dien grond heeft de komm. haar voorstel gedaan. Van de werking van het alg. regl. is de Lange Vliet uitgezonderd en de waterschappen waarvan sprake is hebben de uitzondering gevraagd; in 1858 is, op voorstel van Ged. St. op die verzoeken, de beslissing verdaagd, maar tot nu toe is er nog geene beslissing daarop genomen, en dus zou het in dat geval al zeer moeijelijk zijn, die reglementen in behandeling te nemen voor dat daarover uitspraak was gedaan.

De heer *G. J. VerLoren van Themaet* zegt, dat die waterschappen voldaan hebben aan de bepalingen van het alg. regl.; zij hebben ingediend hun ontwerp-reglementen, die door Ged. St. in de verg. zijn gebragt Het is gebleken, dat er geen overwegende bezwaren hebben bestaan. Wat betreft het bezwaar door de komm. opgeworpen, er zou, als de waterschappen zich van het beheer van den molen hadden willen ontdoen, wel eene stem zijn opgegaan in een van die drie waterschappen, waar dat mogt verlangd zijn. Men zegt, dat de reglementen naderhand zullen gewijzigd moeten worden, maar dit is slechts eene veronderstelling, die bij elk waterschap het geval kan zijn, hetwelk met een groot waterschap in verband staat. Dan ware het beter geweest, dat men een tal van waterschappen niet behandeld had.

De heer *v. Beeck Calkoen* zou meenen, dat de reglementen zeer wel voor behandeling vatbaar waren. Spr. erkent het bezwaar, dat er in gelegen is, dat de termijn bijna verloopen is, maar dat bezwaar bestaat nog, omtrent vele andere waterschappen. Spr. gelooft evenwel, dat wat deze regl. aangaat zij wel in de aanstaande wintervergadering in behandeling kunnen genomen worden. Er is nog eene omstandigheid, die het niet wel mogelijk maakt deze regl. dadelijk te behandelen. Er is nl. nog niet beslist op de aanvraag tot uitzondering het algem. regl. Dat is eenigzins de schuld van St., zoodat op dit oogenblik eerst die vraag moe slist worden. Nu zal het voor den vorm wel zakelijk zijn dat Ged. St., als zij de regl. weêr in gen, daaromtrent adviseren.

De heer *G. J. VerLoren* geeft der komm. in weging haar voorstel in dier voege te wijzigen, behandeling wordt uitgesteld tot de aanst. wint

De komm. neemt deze wijziging over.

De heer *Bastert* acht het nog al moeijelijk de wintervergadering aan te wijzen, omdat verg. nog niet is ingebragt het ontwerp v Lange Vliet, en de komm. juist als hoofd opgeeft, dat zij dat ontwerp eerst wenscht beh te zien. Een gelijksoortig geval als nu heef reeds in deze verg. voorgedaan met eenige schappen, gelegen in de Ronde Veenen, van hooger waterschap ook het reglement moet in en daaromtrent is in den geest der komm. be

Het gewijzigd voorstel der komm. wordt zond vraag aangenomen.

Zonder omvraag worden daarop aangen. de re Kortrijk eu Gieltjesdorp, Otterspoorbroek en Por

Aan de orde is dat voor Groot en Klein Oud

De heer *Pabst* zegt dat in de memo toelichting eene zinsnede staat over het w lijke van een maatpeil op de Bijleveld. Sp dit niet onopgemerkt laten voorbij gaan en w gen, dat die wenschelijkheid wel nooit zal verhoord worden, want door koning *Lodewij* later door onze wettige vorsten *Willem I* en het regt van het waterschap Bijleveld en den dijk erkend, om zonder maalpeil het water Amstel te malen, omdat het regt van vrije uit is gekocht en eene levensvraag voor dat waters

De verschillende artt. en daarna het geh worden zonder omvraag aangenomen.

De verg. verdeelt zich alsnu in de afdeelin eene komm. benoemen, bestaande uit de HH. *Wyers* en *v. Reede*.

De zitting wordt verdaagd tot Woensdag 30

Zitting van Woensdag 30 *Julij*.

Tegenwoordig zijn 28 leden; afwezig de *Muralt*, *Bosch*, *Kien*, *Jongeneel*, *de Heus* *v. Boetselaer v. Dubbeldam*, *v. Asch v. Wijck*, *den v. Sandenburg*, *Strick v. Linschoten*, *v.* *Bastert* en *de Vries*.

Bij den aanvang der zitting wordt de vergad anderd in eene met gesloten deuren.

De geheime zitting opgeheven zijnde, word vraag gebragt een daarin behandeld adre Tweede Kamer der Staten-Generaal, betreff regtelijke indeeling, dat met 26 st. wordt aan Tegen de heer *Schas*. De heer *Pabst* had stemming de verg. verlaten.

De *Voorz.* sluit daarna in naam des K zomerzitting der Staten.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN Z